N°. 135. 1862.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 11 November.

S. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

Editie van maandag avond 8 ure.

Middelburg 10 November.

[illegible]ng der provinciale staten van Zeeland is zaturdag door den kommissaris des konings gesloten. Van het verhandelde in de openbare zittingen hebben wij reeds in onze vorige nommers en op het Bulletin in 't kort melding gemaakt. En terwijl wij heden van de zittingen van ll. vrijdag en zaturdag een meer uitvoerig verslag geven, willen wij hier de belangrijkste besluiten door de vergadering genomen nog met enkele woorden resumeren.

In de eerste plaats mag daartoe wel gerekend worden de aanneming van het voorstel door een achttal leden gedaan, strekkende tot het houden, na verkregen magtiging, eener buitengewone vergadering op den eersten dingsdag van april e. k., om daarin het nemen van afdoende maatregelen betrekkelijk de administratie der kalamiteuse polders voor te bereiden. Dat besluit strekt ten bewijze dat de stemmen die sedert lang in en buiten de vergadering ten gunste eener wettelijke regeling dezer aangelegenheid opgaan, bij de leden meer en meer weerklank vinden.

Verder moeten wij, onder verwijzing naar het verslag der zitting van zaturdag, de aandacht vestigen op het besluit betrekkelijk het verstrekken van rentelooze voorschotten tot verbetering van wegen en op dat tot het aangaan eener geldleening van f 525,000 om aan deze en andere aanvragen gevolg te kunnen geven.

Dat wij deze besluiten in het belang der provincie hartelijk toejuichen, behoeft na de weinige woorden die wij over de daartoe strekkende voorstellen in ons nommer van 1 dezer nederschreven wel niet te worden gezegd.

Eindelijk moeten wij hier ook melding maken van het lot 't welk het voorstel van den heer Verhagen getroffen heeft. De voorsteller verlangde dat gedeputeerde staten middelen zouden aan de hand doen om meerdere publiciteit te geven aan het verhandelde in de openbare vergaderingen. Met eene groote meerderheid werd dit voorstel verworpen. Wat mag, vraagt men teregt, daarvan de reden wezen? Zijn de staten van Zeeland *afkeerig van openbaarheid? Voor zoo ver wij* ons herinneren hebben zij daarvan nooit eenig bewijs gegeven. Zijn zij dan omtrent dit punt louter onverschillig? Bij de *meerderheid* mag men gerust het tegendeel onderstellen. Zou de vrees vóór eenige geldelijke opoffering de leden terughouden om zoo mogelijk het door den voorsteller beoogde doel te bereiken? Er is geene enkele reden om dit te verwachten. Zouden dan welligt de staten van oordeel zijn dat de eenige wijze waarop thans het verhandelde ter kennis van het publiek wordt gebragt als voldoende moet worden aangemerkt? Wij mogen dit evenmin aannemen, want werd hetgeen omtrent dit punt door den heer Verhagen is in het midden gebragt door geen der leden uitdrukkelijk beaamd óf nader toegelicht — behoudens hetgeen door den heer Fokker namens gedeputeerde staten is aangevoerd — het vond ook geen tegenspraak.

De reden van verwerping kan alzoo, naar het ons voorkomt, nergens anders in gelegen zijn dan in het moeijelijke om aan het uitgedrukte verlangen te gemoet te komen. Wat de heer Verhagen wil schijnt onuitvoerbaar te zijn. Geen stenografisch verslag, waarin het gesprokene letterlijk wordt opgenomen, maar toch een officiëel verslag, waardoor „het volk dat geroepen *wordt tot kiezing zijner vertegenwoordigers het middel* wordt verschaft een zelfstandig oordeel uit te spreken," werd door hem begeerd. De heer Fokker betoogde echter dat men geen keus had dan tusschen deze twee zaken: een stenografisch verslag, dat de voorsteller niet verlangt, en de openbaarmaking door anderen, hetgeen de voorsteller niet voldoende acht.

De verwerping van het voorstel geschiedde daarop met 29 tegen 9 stemmen.

Daar wij over dit besluit, evenmin als over het door den heer Fokker gestelde alternatief, eenig oordeel willen uitspreken, zouden wij hier onze mededeeling kunnen eindigen. Maar wij zouden welligt de meening doen ontstaan dat wij den schijn van onverschilligheid wilden aannemen nopens eene zaak waarin wij toch van nabij betrokken zijn, zoo wij niet over hetgeen van beide zijden omtrent de verslagen die door ons geleverd worden is aangevoerd, ons gevoelen openbaarden.

De voorsteller, die aan onze bedoeling eene zoo streelende hulde bragt, wilde onze verslagen niet kritiseren maar gaf toch als *zijne zienswijze te kennen dat zij geen voldoend licht* geven aan belanghebbenden. Het is verre van ons dat wij die verslagen voor volledig zouden willen doen doorgaan, maar wij *mogen toch de opmerking niet terughouden* dat de heer Verhagen zich door zijn ijveren voor meer publiciteit wat te ver heeft laten leiden toen hij verklaarde, dat in onze verslagen althans „de aanname of verwerping van voorstellen gelezen wordt, al ontbreken daarbij de motieven of de namen van hen die zich voor of tegen de voorstellen hebben verklaard." Hij neemt hier blijkbaar de uitzondering voor den regel, want als wij het door ons in de laatste jaren opgeteekende nagaan, dan zien wij dat niet alleen zoo veel mogelijk de motieven bij elk voorstel zijn opgenomen, maar dat slechts in ééne enkele zitting, die van 8 julij jl., de namen van hen die vóór of tegen stemden bij het nemen van besluiten niet vermeld zijn. In die zitting waren wij tegen onzen wil in de onmogelijkheid om de stemming op te teekenen.

Welligt had het eenig meer nut kunnen hebben indien de heer Verhagen in plaats van deze onbestemde opmerking iets meer volledig over het onvoldoende onzer verslagen zijn oordeel had uitgesproken. Duidelijker heeft de heer Fokker zich uitgedrukt door te verklaren dat de verslagen in de dagbladen, niet alleen hier maar overal, veel te wenschen overlaten. Wij stemmen hem dit, althans wat ons eigen werk betreft, volmondig toe. Menige leemte valt ons soms bij het nalezen in het oog, maar — en dit zal ook aan dien spreker niet onbekend zijn — tot het leveren van betere verslagen worden hulpmiddelen vereischt waarover wij niet beschikken kunnen. Omdat wij nu het betere niet kunnen bereiken mogen wij echter niet nalaten het goede te beproeven. Wij trachten naar ons vermogen in het bestaande gebrek te voorzien en onzen lezers van het verhandelde een algemeen overzigt te geven, waarbij ons streven is naauwkeurigheid aan spoed te paren, en, hoe gebrekkig ze ook nog wezen mogen, telken jare hebben onze verslagen aan uitvoerigheid gewonnen. Wij meenen daarmede niet alleen onzen lezers genoegen te geven maar tevens eene goede zaak te bevorderen. *Het oordeel in de vergadering der* provinciale staten uitgesproken schijnt ons, op enkele uitzonderingen na, daarom niet te hard, noch ontmoedigend genoeg *om den ingeslagen weg te verlaten. Mogt het oordeel van* het publiek niet ongunstiger luiden, dan hebben wij vooralsnog geen reden om ons over den uitslag onzer pogingen te beklagen.

De tweede kamer der staten generaal heeft heden een aanvang gemaakt met de behandeling der staatsbegrooting voor 1863.

Bij de algemeene beraadslagingen werd hoofdzakelijk de rigting van het kabinet op financiëel en koloniaal gebied besproken. *Morgen zullen de beraadslagingen worden voortgezet.*

Woensdag aanstaande, des namiddags ten half twee ure, zal de gemeenteraad alhier eene openbare zitting houden, ter behandeling der navolgende onderwerpen: adres van D. Dronkers, overname der koncessie tolheffing op den vlissingschen straatweg; idem van P. J. Bourdrez, restitutie van hoofdelijken omslag 1856—1858; missive van gedeputeerde staten, ingediende raadsbesluiten; cirkulaire van idem, verordening op de verhuizingen binnen de gemeente; vaststelling suppletoir kohier van den hoofdelijken omslag 1862; aangehouden stukken.

---

* Uit Goes meldt men ons 8 dezer:

„Door de arrondissements regtbank alhier is dezer dagen aan de tweede kamer der staten generaal een afschrift gezonden van het adres door haar ten vorigen jare aan den minister van justitie ingediend ten aanzien der regtszetels in Zeeland.

„Zij geeft als hare meening te kennen, dat het behoud der drie bestaande regtbanken noodzakelijk is voor eene goede regtsbedeeling en die toestand nu ook meer dan eene halve eeuw heeft bestaan; dat eene verplaatsing van een der regtbanken naar het zoogenaamd voormalig Staats-Vlaanderen, voor enkele inwoners in de nabijheid van den regtszetel wenschelijk zou zijn, doch de nu bestaande bezwaren in plaats van *daarmede opgeheven te worden, zich daarbij in dubbele* mate zullen doen gevoelen; dat toch in die distrikten geene plaats wordt aangetroffen, geschikt tot zetel eener regtbank en *voorzien van woningen voor* het tot eene regtbank en haar gevolg behoorend personeel, en dat in het algemeen de wensch om eene regtbank in het 4e of 5e distrikt te hebben, is uitgesproken door enkelen en geenszins door het algemeen of het grootste deel der bevolking."

---

* Op den ll. zaturdag te Kruiningen gehouden toondag waren, behalve één veulen, 33 stuks hoornvee, waaronder vele runderen, aan de lijn. In de laatst voorgaande jaren zag men, op dien dag, òf eene ledige markt, òf slechts 2 tot 4 stuks aangebragt. Deze vermeerdering schrijft men bepaaldelijk toe aan de afschaffing van het marktgeld, en aan den minderen uitvoer. De prijzen der vette koeijen zijn in het algemeen lager dan de vorige jaren. *De handel was echter onbeduidend.*

Men deelt mede, dat de minister van binnenlandsche zaken het plan *van een der vorige ministers zou hebben opgevat, om* eene voordragt te doen tot wijziging der provinciale wet waarmede in verband zou staan de regeling van de traktementen der ambtenaren in het rijk, waaronder begrepen die ter provinciale griffiën in de provinciën, welke laatste eene organisatie zouden ondergaan. Behalve de organisatie der ambtenaren bij de ministeriën zou het voornemen zijn, het personeel der ambtenaren van de provinciale griffiën te verdeelen in rijks- en provinciale ambtenaren; eerstbedoelden zouden niet dan bij eene wet worden benoemd en ontslagen, en regtstreeks onder de bevelen van den kommissaris des konings en minister staan, in plaats van de staten. In de grootste provinciën zouden niet meer dan 3 kommiesen (voor iedere afdeeling een) 3 adjunkten 1e klasse en 3 dito 2e klasse, 3 eerste en 6 tweede klerken, terwijl voor drie kleinere provinciën 3 klerken minder zouden worden aangesteld. Overigens zou in de kleinste provinciën aan het hoofd der 3 afdeelingen staan een kommies, en *worden toegevoegd een adjunkt der* 1e klasse en 2 adjunkten 2e klasse en 3 klerken. Het maximum der traktementen zou worden bepaald op f 1500, en het minimum op f 500; dat is voor een kommies f 1500, adjunkten 1e klasse f 1200, adjunkten 2e klasse f 900, klerken 1e klasse 700 en 2e klasse f 500.

De ambtenaren in dienst der provincie zouden door de staten worden benoemd en ontslagen, dewijl hunne werkzaamheden zouden zijn van zuiver provincialen aard.

Het personeel, dat voor de dienst ter provinciale griffiën bestemd werd, zou zich aan een voorafgaand examen moeten onderwerpen, om bij overplaatsing van de eene naar de andere provincie de verzekering van bekwame ambtenaren te hebben.

In hoever deze mededeeling, die ons gedaan is van eene zijde, die vertrouwen verdient, in alle opzigten juist is, zal de ondervinding moeten leeren. (*N. dagbl. van 's Gravenh.*)

Kommissarissen en direkteuren van het waarborggenootschap voor weduwen (te Winkel en Rietveld) hebben ter kennis van de leden en weduwen van het genootschap gebragt, dat den 1 november slechts 16 pct. van het hoogste bedrag der uitkeering aan de weduwen kan worden voldaan, alsmede dat ingevolge art. 46 des reglements, het genootschap aldus „van regtswege" is ontbonden.

Wij vernemen, dat eenige inwoners van 's Hage het plan hebben gevormd, in den loop van dezen winter, des zondags avonds in den franschen schouwburg muziekale uitvoeringen voor het volk te doen plaats hebben, even als hiermede onlangs in Arnhem proeven genomen en met het gewenscht gevolg bekroond zijn. (*N. dagbl. van 's Gravenh.*)

Nekrologie.

Jl. vrijdag is te Utrecht in 61jarigen ouderdom overleden de heer *Bartholomeus Theodorus Lublink Weddik, emeritus* predikant bij de luthersche gemeente te Amsterdam. Hij heeft zich eene gunstige bekendheid verworven als schrijver en *dichter, onder den naam van Oudoom* Jacob, en als kritikus onder het pseudonym spiritus asper en spiritus lenis.

Kerk- en schoolnieuws.

*Ter vervulling der te Breda openstaande predikants*plaats, is door den kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente het volgende twaalftal opgemaakt: de heeren T. J. Montijn, te Doorn; T. van Gogh, te Zundert; N. H. de Graaf, te Apeldoorn; W. Astro, te Amerongen; B. C. Ledeboer, te Eibergen; L. Steinfort, te Bloemendaal; F. W. Merens, te Vlissingen; J. Drost, te Goes; G. K. Fruitier de Talma, te Vlissingen; J. E. W. Verschuir, te Oosterhesselen; N. Osti, te Delfshaven en F. W. Smits, te Baarn.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.
November 1862.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Laagste temperat. en verschil met de hoogste.	Aanmerkingen.
2	Nw t. W	0 5	761.0	11.9	0.95	10.24	0.3	—	bew. betr. mist.
3	O. ZO.	1	765 5	12.0	0.87	9.40	0.0	—	betr. heij. bew.
4	O NO.	1	764.6	11.0	0.88	9.10	0.0	—	bewolkt heijig.
5	West.	1	765 9	11.6	0.85	8.96	0.0	—	bewolkt heijig.
6	W. ZW.	1	766 5	11 4	0 86	9.10	0.0	—	bewolkt heijig.
7	N. t. O.	8	766 9	10.4	0.79	7.39	0.8	—	bewolkt reg.
8	N. t. W.	6	768.6	10.8	0.77	7.78	1.1	—	bew. heij. reg.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Wetsontwerpen.

Vereeniging der gemeenten Haarlemmermeer en Spaarnwoude, Houtrijk en Polanen en Zuid-Schalkwijk.

Deze gemeenten zullen onder den naam van Haarlemmerheide en Spaarnwoude vereenigd worden. De reden is hoofdzakelijk, dat de drie laatstgenoemde gemeenten zoodanig zijn afgenomen, dat zij niet meer het vereischte getal kiezers voor den gemeenteraad bezitten. Bij de betrokken gemeenteraden bestaat geen bezwaar tegen de vereeniging.

Provinciale staten van Zeeland.

Zitting van 7 november.

Tegenwoordig de kommissaris des konings, voorzitter, 38 leden en de griffier.

De notulen der vorige zitting worden voorgelezen en gearresteerd, en de volgende mededeelingen van den voorzitter voor kennisgeving aangenomen:

1. dat de heeren de Casembroot, Vis en Sergeant, die in de vorige zitting afwezig waren, zijn opgekomen en toegevoegd de eerste aan de 2e en de beide laatsten aan de 3e afdeeling; en

2. dat zijn ingekomen de brieven van de voorzitters der

afdeelingen van de provinciale staten, waaruit blijkt dat als voorzitters en ondervoorzitters zijn benoemd, voor de 1e afdeeling de heeren de Smidt en Snijder, voor de 2e de heeren Blaaubeen en Uijttenhooven, en voor de 3e de heeren de Jonge van Ellemeet en Cau.

Alsnu komt aan de orde de beantwoording van de door den heer Cau in de vorige zitting gedane vraag ten aanzien van de verkregen resultaten van het besluit der staten in de jongste zomervergadering, met betrekking tot de kalamiteuse polders.

De heer van Citters geeft, namens gedeputeerde staten, de door den heer Cau gevraagde inlichtingen. Ten gevolge van het in de laatste zomervergadering genomen besluit, hebben gedeputeerde staten bij een brief van den 25 julij aan den minister van binnenlandsche zaken te kennen gegeven dat eene nadere regeling van de kalamiteuse polders van het grootste belang werd geacht en het verzoek gedaan om door de regering tot die regeling door zamenwerking te worden in staat gesteld. Hierop is van den minister ten antwoord ontvangen, dat hij met groote voldoening de bedoelde regeling zag tot stand komen en evenzeer tot medewerking bereid was; het was hem evenwel niet duidelijk wat verstaan moet worden door het verzoek „om tot het door de staten gewenscht overleg te worden in staat gesteld," waarvan hij het initiatief van de staten zelf wenschte te vernemen. Onder nadere toelichting van het gedaan verzoek hebben gedeputeerde staten daarop weder geantwoord dat het hun aangenaam zou zijn tot het zoo gewenscht overleg in staat te worden gesteld door het verkrijgen eener volledige kennis van al wat tot het beheer der kalamiteuse polders betrekking heeft, en de zienswijze van den minister daaromtrent te vernemen. Bij missive van 18 september jl. heeft de minister daarop medegedeeld, dat de kommissaris des konings alhier was uitgenoodigd om alle mogelijke bekendheid aangaande de kalamiteuse polders te verschaffen, en het kollegie van gedeputeerde staten te dienen van raad en berigt.

De heer van Citters zegt ten slotte, dat die inlichtingen van den kommissaris des konings, die zich tot het geven daarvan welwillend bereid heeft verklaard, worden afgewacht; waarna de voorzitter te kennen geeft dat hij onmiddellijk na de ontvangst van den genoemden brief des ministers, alle stukken welke op de kalamiteuse polders betrekking hebben, heeft doen verzamelen ter provinciale griffie, alwaar daaraan met den meesten ijver wordt voortgewerkt.

De heer Cau bedankt gedeputeerde staten voor de ontvangen inlichtingen, en den voorzitter voor de gedane voorloopige mededeelingen. Hij zou ook niet nalaten zijne persoonlijke beschouwingen na het gehoorde te doen kennen, ware hij geen lid eener kommissie van wie straks een voorstel betreffende deze aangelegenheid zal worden gedaan.

Bedoeld voorstel reeds bij den voorzitter ingekomen zijnde, geschiedt daarvan door den griffier voorlezing. Het strekt om gedeputeerde staten uit te noodigen — in verband met de ontvangene inlichtingen en de door de regering geuite gevoelens — tot het verzoeken van magtiging, volgens art. 66 der provinciale wet, voor het beleggen eener buitengewone vergadering der staten op den eersten dingsdag van april des volgenden jaars, tot het vaststellen van een koncept reglement op het beheer der polders in Zeeland of tot het wijzigen der bestaande bepalingen. Het is onderteekend door de heeren van den Bosch, de Smidt, Kakebeeke, Mazure, Cau, Moolenburgh, de Jonge en F. van Deinse.

De heer van den Bosch erlangt, als voorsteller, het woord. Hij noemt de regeling der kalamiteuse polders een der gewigtigste maar ook een der moeijelijkste vraagstukken voor de provincie Zeeland, en wijst er op hoe er sedert de invoering der grondwet wel veel is beproefd maar niets tot stand gebragt waardoor dat vraagstuk wordt opgelost. In 1853 werd eene kommissie benoemd tot het ontwerpen van een reglement op de administratie der polders dat in 1855 aan de dijksbesturen werd toegezonden. In 1857 in behandeling genomen, verklaarde de vergadering zich niet met de hoofdbeginselen. In 1858 werd een koncept-reglement van administratie ter tafel gebragt, dat in 1859 weder werd ingetrokken, terwijl in de zomervergadering van 1860 door den toenmaligen voorzitter werd medegedeeld dat gedeputeerde staten, na ernstige overweging, begrepen hadden geen voorstel te moeten doen tot wijziging van het bestaande reglement voor de polders. Zoo is alles gebleven tot dat besloten is tot eene regeling, op welk besluit eene briefwisseling is gevolgd met den minister van binnenlandsche zaken, waaruit de bereidwillige gezindheid tot medewerking bij den minister gebleken is.

Zal men, vraagt spreker, nu weer huiswaarts keeren zonder eene schrede op den weg der verbetering te hebben gedaan. Zal men weer uitstellen, waar het geldt het te keer gaan van eene ongrondwettige belasting? De heffing van opcenten ten behoeve der kalamiteuse polders is onwettig, en zij die daartegen vroeger in de vergadering der provinciale staten gestreden hebben, hadden het regt en de waarheid aan hunne zijde. Gedeputeerde staten kunnen, naar zijne meening, die ongrondwettige belasting niet verantwoorden. Welligt dat de staten-generaal voor het laatst het subsidie ten behoeve der kalamiteuse polders toestaan, en wat dan? Het is echter nog tijd tot werken, als maar de handen in een worden geslagen met den eenparigen wil om tot een regeling te geraken, en de voorstellers zijn overtuigd dat die regeling niet langer mag worden uitgesteld. Daartoe moet in eene buitengewone vergadering een koncept-reglement op het beheer der polders in Zeeland worden vastgesteld of wijziging in de bestaande bepalingen worden gebragt. Vele redenen zijn er welke eene buitengewone vergadering wenschelijk en hoogst noodzakelijk maken. Om het wenschelijke te beamen herinnere men zich wat de minister in de staten generaal heeft gesproken omtrent eene regeling der polders, en hoe de staten generaal slechts aarzelend overgaan tot het verstrekken van gelden ten hunnen behoeve. Blijkt het nu dat het de provinciale staten met de regeling ernst is, en dat zij tot dat einde in buitengewone zitting willen bijeenkomen, dan zou dit welligt goede vruchten kunnen dragen. Die buitengewone vergadering acht de spreker ook hoogst noodzakelijk, om daardoor in staat te worden gesteld in de eerstvolgende zomervergadering werkelijk iets tot stand te brengen. Het betreft eene levensvraag voor Zeeland. Veel tijd is er verloren welke moet worden ingehaald, maar de gelegenheid daartoe was welligt nooit gunstiger dan thans. De minister verklaart zich tot medewerking aan eene regeling bereid; hij wenscht die regeling, en wil tevens op de staten kunnen rekenen, opdat deze op hem zouden kunnen staat maken; hij biedt der vergadering welwillend de hand, welke even welwillend moet worden aangegrepen. — Met nadruk wijzende op het belangrijke van het oogenblik, beveelt de spreker het voorstel ten slotte bij de vergadering ten zeerste aan.

Daar de voorzitter meent dat dit voorstel naar de afdeelingen moet worden gezonden, is hiertoe zonder hoofdelijke stemming besloten.

In behandeling komt het in de vorige zitting door den heer Verhagen gedaan en toegelicht voorstel, dat op verzoek van den heer Fokker nogmaals door den griffier wordt voorgelezen. Het luidt — zoo als wij reeds in ons vorig verslag mededeelden — aldus: „De staten van Zeeland, de behoefte erkennende dat er aan het verhandelde in de openbare vergaderingen de meest mogelijke publiciteit gegeven worde, en overtuigd dat de daartoe tot nu gevolgde weg veel te wenschen overlaat, noodigen gedeputeerde staten uit tot het doen van voorstellen waardoor daaraan op de meest gewenschte wijze zou kunnen worden te gemoet gekomen."

De heer Fokker hoopt in het kenbaar maken van zijn gevoelen omtrent dit voorstel, ook de tolk van het kollegie van gedeputeerde staten te zullen zijn. De verbetering van de gebrekkige wijze waarop het verhandelde in de openbare vergaderingen wordt publiek gemaakt, bij het voorstel bedoeld, acht hij niet te behooren tot de taak van gedeputeerde staten. Tot staving van dit gevoelen haalt hij de wettelijke voorschriften aan waarbij de werkzaamheden van dat kollegie worden bepaald. Er is niet beweerd — en hij gelooft ook niet dat het in de bedoeling van den voorsteller heeft gelegen om het te beweren, — dat gedeputeerde staten de hun gestelde verpligtingen niet nakomen. De voorsteller heeft het oog op openbaarmaking van het verhandelde, en het wenschelijke dier openbaarheid is ook spreker duidelijk. Er zijn echter slechts twee wegen waar langs men tot die openbaarheid komen kan, òf door het geven van verslagen over te laten aan de bijzondere industrie, òf door het aanstellen van stenografen. Dit laatste heeft de voorsteller gezegd niet te willen, zoo dat hij dus het oog moet hebben op de verslagen in de dagbladen, welke veel te wenschen overlaten, niet alleen hier maar overal. Het is dus de zaak der uitgevers van dagbladen om te trachten het publiek te gerieven door de verslagen beter te maken. Hij moet daarenboven de aandacht der vergadering vestigen op de omstandigheid dat, als het voorstel wordt aangenomen, daaraan toch geen gevolg zal kunnen worden gegeven, omdat gedeputeerde staten niets meer dan spreker-zelf zouden kunnen zeggen. De twee vragen welke kunnen gesteld worden zijn: wil men openbaarmaking door de zorg en ten koste der provincie, of wil men zulks niet? Daar de voorsteller het eerste niet verlangt is zijn voorstel onaannemelijk.

De heer Verhagen, den vorigen spreker beantwoordende, zegt volstrekt de bedoeling niet te hebben gehad, om betreffende dit onderwerp van gedeputeerde staten eene verbetering te verlangen van hetgeen door dat kollegie gedaan wordt. De strekking van zijn voorstel is niet iets gebrekkigs te *verbeteren*, want hij heeft er op gewezen dat van wege de vergadering niets gedaan wordt. Hij heeft op het gebrek van openbaarheid gewezen. In deze hoofdplaats, waar geen konkurrentie bestaat, mag het geven van verslag van het verhandelde in de staten niet aan de partikuliere industrie worden overgelaten, omdat de partikulieren die verslagen kunnen plaatsen of weglaten naar zij verkiezen, en het hun vrij staat of zij later op min juiste of onvolledige uitdrukkingen al of niet willen terug komen. Ten opzigte van het beweerde dat er slechts twee wegen zijn waarop aan zijn verlangen kan worden voldaan, meent spreker te mogen wijzen op het wenschelijke van een verslag in den geest der straks voorgelezen notulen, welke zóó getrouw het verhandelde in de vorige zitting hebben weer gegeven. Hij zou wenschen dat de provincie eenige geldelijke offers bragt om zulke verslagen met spoed voor het publiek kenbaar te maken en daardoor in de bestaande behoefte te voorzien. Daarom heeft hij voorgesteld gedeputeerde staten uit te noodigen tot het doen van eenig voorstel, terwijl hij geen som kon aangeven als het bedrag der door de provincie te verstrekken som. Hebben gedeputeerde staten hiertegen echter bezwaar en zeggen zij, volgens hunne instruktie daartoe niet verpligt te zijn, dan zou deze zaak welligt aan eene speciale kommissie opgedragen en het voorstel alzoo kunnen worden gewijzigd.

De voorzitter zegt met genoegen den vorigen spreker hulde te hebben hooren toebrengen aan den griffier voor de geleverde notulen, doch volgens art. 12 van het reglement van orde, is deze niet verpligt tot het leveren van verslagen, hoe wel het te wenschen is dat hij met den zelfden ijver moge bezield blijven om op den ingeslagen weg voort te gaan. Overigens zegt de voorzitter zich te vereenigen met hetgeen door het lid van gedeputeerde staten is aangevoerd.

De beraadslagingen gesloten zijnde, is het voorstel met 29 tegen 9 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren Hammacher, van Eck, van der Vliet, Verhagen, Pierssens, Bybau, de Casembroot, Hombach en Kakebeeke.

Alsnu brengt de kommissie voor de verzoekschriften rapport uit omtrent de volgende in hare handen gestelde adressen:

a. Van den gemeenteraad van Haamstede, om een subsidie van f 12,000 uit de provinciale fondsen van 1863, ter verbetering der haven te Burghsluis.

Het rapport hieromtrent wordt uitgebragt bij monde van den heer Hoogenboom. Na kennis genomen te hebben van het adres, is het der kommissie voorgekomen dat niet alleen Haamstede, maar ook vele ingezetenen van andere gemeenten in het westelijk gedeelte van Schouwen bij de verbetering der bedoelde haven belang hebben. Daar het niet bekend is of aan die belanghebbende gemeentebesturen een verzoek door adressanten is gerigt om te vernemen wat in het belang dier haven verrigt is of zou kunnen worden, en zoo ja, welk gevolg dat verzoek heeft gehad, — waartoe de raad van Haamstede bij een schrijven van gedeputeerde staten is uitgenoodigd — meent de kommissie eene afwijzende beschikking te moeten voordragen.

Bij de daarop gevolgde beraadslaging zegt de heer de Jonge dat, hoe wenschelijk de verbetering der bedoelde haven ook zijn moge, hij echter, toen hij het adres op de agenda der werkzaamheden vermeld zag, de kaart heeft nagegaan en daarbij heeft bevonden dat, even als door de kommissie is aangevoerd, niet alleen Haamstede maar ook vele andere gemeenten daarbij betrokken zijn, die dus ook in die verbetering zouden behooren bij te dragen. Hij verklaart zich daarom vóór de konklusie van het uitgebragt rapport.

De heer Moolenburgh is voorloopig insgelijks vóór de konklusie van het rapport gezind. In het rapport wordt echter ook gesproken van een schrijven van gedeputeerde staten aan den raad van Haamstede, waaromtrent hij eene nadere inlichting van gedeputeerde staten hoopt te krijgen. Het gemeentebestuur van Haamstede heeft iets verzuimd, door niet bij de overige gemeenten te vernemen naar het bedrag waarop het belang kan worden geschat dat zij bij de verbetering der besproken haven hebben. Daar nu uit het uitgebragt rapport de goede gezindheid voor de verbetering dier haven schijnt te blijken, zou spreker in plaats van eene afwijzende beschikking, aan adressanten te kennen willen geven dat de staten wenschen te vernemen den omvang van het belang dat de verschillende gemeenten bij de verbetering dier haven hebben, alsmede het bedrag dat zij in de kosten dier verbetering zouden bijdragen. Daardoor zou voorkomen worden het beweren dat bij de staten der provincie geen hulp te vinden is. In allen gevalle is hij echter vóór de konklusie.

Namens gedeputeerde staten antwoordt de heer Fokker dat, — hoezeer in de door den vorigen spreker verlangde wijziging der konklusie van het rapport geen bezwaar zou gelegen zijn, — de gemeenteraad van Haamstede bij eene afwijzende beschikking toch volkomen op de hoogte zal zijn van de redenen voor die afwijzing. Op grond van den inhoud van het adres hebben gedeputeerde staten dadelijk geschreven dat het niet vatbaar was voor inwilliging zoo lang de andere belanghebbende gemeenten zich niet hadden verklaard omtrent de grootte van dat belang en het bedrag der in de kosten te verstrekken bijdragen. Op dien brief, gedateerd 13 augustus, is geen antwoord ontvangen; en een lid der kommissie voor de verzoekschriften, die burgemeester is van drie der belanghebbende gemeenten, droeg van de zaak geen kennis, zoo dat de raad van Haamstede niets schijnt verrigt te hebben.

Nadat de heer Moolenburgh zijn dank heeft betuigd voor de ontvangen inlichting, wordt de beraadslaging gesloten. Met algemeene stemmen is vervolgens het voorstel der kommissie aangenomen en het adres mitsdien gewezen van de hand.

b. Van C. Mazure, provinciale veearts te Zierikzee, houdende verzoek om herziening van het tarief van reis- en verblijfkosten der provinciale veeartsen in dit gewest.

De kommissie adviseert bij haar rapport, uitgebragt door den heer Benteijn, gedeputeerde staten uit te noodigen tot het doen van een onderzoek en zoo noodig van een voorstel in de zomervergadering, daar de door adressant aangevoerde bezwaren wel eenige overweging schijnen te verdienen.

De heer Verhagen wil tot eene herziening van het tarief een besluit zien genomen, doch na eene nadere toelichting van het voorstel der kommissie door den voorzitter en den heer Benteijn, verklaart hij zich bij de konklusie van het rapport neder te leggen.

Zonder hoofdelijk stemming is die konklusie vervolgens eenparig goedgekeurd.

c. Van J. van den Heuvel, gewezen steigerschuitschipper te Breskens, houdende vernieuwd verzoek om eene jaarlijksche toelage of gratifikatie uit de provinciale fondsen.

Het rapport wordt uitgebragt door den heer Fokker. Daarin wordt herinnerd dat in de zitting van 8 julij jl. dergelijk verzoek van den zelfden adressant is afgewezen, op grond dat bij eene inwilliging als het ware het beginsel zou worden aangenomen dat de provincie verpligt is tot het pensioneren van steigerschuitschippers, en ook op grond dat adressant een gemeente-ambtenaar is, die zich alzoo behoort te wenden tot het gemeentebestuur dat hem heeft aangesteld. Het is onbekend of van den Heuvel zich bij het gemeentebestuur van Breskens heeft vervoegd; maar volgens het adres bestaat er voor hem geen hoop langs dien weg tegemoetkoming te zullen erlangen. Het komt der kommissie thans voor, dat er welligt termen voor inwilliging bestaan omdat, toen in 1828 met medewerking der provincie eene stoomboot in de vaart is gebragt, de steigerschuitschippers zijn ontslagen met eene geringe geldelijke toelage, waardoor zij buiten staat waren iets voor hun ouden dag over te leggen. Neemt men nu aan dat adressant is benadeeld geworden; dat hij, hoewel feitelijk als gemeente-beambte werkzaam, toch door de provincie was aangesteld, dan acht de kommissie het billijk adressant eenige tegemoetkoming te verleenen, onder beding evenwel dat daarin niet een grond is gelegen voor aanvragen door anderen. Zij adviseert alzoo het verzoek in te willigen en adressant een gelijke som toe te staan als in der tijd aan J. Adriaansen is verleend, ten bedrage van f 60, te stellen op de begrooting van het volgende jaar, met vrijheid om zich een volgend jaar met dergelijk verzoek aan te melden.

Zonder beraadslaging of hoofdelijke stemming is het voorstel der kommissie aangenomen.

Thans komen aan de orde de verslagen van de rapporteurs der afdeelingen omtrent de voorstellen van gedeputeerde staten, betrekking hebbende op:

I. Het verleenen eener bijdrage ter verbetering der haven van Veere.

Bij hun voorstel wijzen gedeputeerde staten op de treurige herinnering welke [illegible] op het verleden voor Veere

opwekt; hoe die eenmaal bloeijende koopstad van lieverlede de bronnen harer welvaart zag opdroogen, waardoor ook haar geldelijk vermogen verminderde, zoo dat zij zelfs buiten staat geraakte hare haven op behoorlijke diepte te houden. De haven is thans zoodanig aangeslibt dat het aldaar nog gestationeerde loodsvaartuig daarvan geen gebruik meer kan maken, maar genoodzaakt is op de reede te blijven en in het ruwe jaargetijde te Vlissingen eene schuilplaats te zoeken. Kleine vaartuigen kunnen niet dan bij zeer hoog water de haven binnenloopen, raken niet zelden aan den grond en moeten dan soms dagen wachten eer zij weder vlot zijn. Zelfs de veerschuit op Noord-Beveland kan bij gewoon hoog water de kade niet naderen, om aldaar de reizigers aan boord te nemen. En toch wanneer die haven slechts weder in bevaarbaren staat werd gebragt, zou dit een middel kunnen zijn tot eenige herleving der welvaart in die gemeente. Daar gedeputeerde staten belang stellen in het lot van Veere, te meer omdat die gemeente blijkbaar zelve alle krachten wil inspannen om tot een beteren toestand te geraken, willen zij dat lot zoo veel mogelijk trachten te verbeteren. Daarom stelden zij aan de regering voor haar te hulp te komen, onder bereidverklaring ook aan de provinciale staten een dergelijk voorstel te doen. Daar zij zich van dit laatste voorstel echter weinig gunstig gevolg voorstelden indien de provincie moest belast blijven met het onderhoud der werken te Veere, haar bij koninklijk besluit van 17 december 1819 opgedragen, gaven zij de regering in overweging dat onderhoud voor rekening van het rijk te nemen. De minister van binnenlandsche zaken heeft hierop geantwoord dat er geen grond is om de provincie van dit onderhoud te ontslaan en evenmin om het rijk te belasten met de uitvoering en het onderhoud van hetgeen ter verbetering noodig is. Op eene rijks bijdrage voor 1864 wordt echter uitzigt gegeven. — Het beste plan ter verbetering komt gedeputeerde staten voor te zijn het bouwen van een geslotene spuisluis op 288 el afstands van de monding der haven, met een rijweg op de kruin van den dam ter breedte van 4 el, waarvan de kosten zijn geraamd op f 15000. Voorts het uitdiepen van de haven buiten de voorschreven sluis en van een spuiboezem achter haar, begroot op f 7700. De haven zou dan eene oppervlakte behouden van 12500 el, en aan den spuiboezem zou een inhoud worden gegeven van 27000 kub. el. De gemeenteraad van Veere heeft den 20 oktober jl. besloten, om de uitvoering en het onderhoud van al hetgeen moet worden verrigt, onder rijks en provinciale bijdragen, voor zijne rekening te nemen en tevens het aan de provincie opgedragen onderhoud van werken in zijne gemeente, waartegen die gemeente dan ook zou ontheven zijn van hare jaarlijksche uitkeering ten behoeve dier werken en in het genot gesteld worden van de uitkeering welke de provincie daarvoor van den polder Walcheren geniet. De kosten der sluis worden begroot op f 15000, waarvan de helft van de regering mag worden verwacht, en waarvan gedeputeerde staten voorstellen de wederhelft door de provincie te verstrekken.

De heer Lambrechtsen brengt over dit voorstel verslag uit. In de drie afdeelingen hadden, met inbegrip van de leden der gedeputeerde staten, respektievelijk 10, 12 en 13 leden aan de beraadslaging deel genomen. In eene afdeeling had men zich eenparig met het voorstel vereenigd; in eene andere ook, maar slechts schoorvoetend; in eene derde was men er mede voor, doch twee leden maakten de aanmerking dat de bijdrage te hoog was en dat men inlichting verlangde betreffende de verpligting van den polder Walcheren tegenover Veere, terwijl men tevens ook de kosten voor eene spuisluis te hoog berekend achtte.

Volgens den voorzitter heeft dit verslag aan gedeputeerde staten geen aanleiding tot wijziging van hun voorstel gegeven. Hij merkt tevens op, dat bij goedkeuring en koninklijke bekrachtiging, de regten en verpligtingen betreffende het onderhoud van werken van de provincie op de gemeente Veere zullen overgaan.

De heer Vader zegt dat in zijne afdeeling bedenkingen zijn geopperd omdat het voorstel niet genoeg was geadstrueerd. Een zijner bedenkingen wil hij weglaten omdat hij meent dat verlangd wordt deze zaak niet te veel te bespreken. Wanneer echter aan Veere een subsidie gegeven wordt, zal zij dan ook in het bezit gesteld worden van het veer te Kamperland? Ware dit niet zoo, dan zou Veere een last op zich nemen waartoe het rijk verpligt is.

Hierop antwoordt de voorzitter dat het rijk, zijns inziens, hier moet beschouwd worden als een partikulier eigenaar van het veer.

De heer F. van Deinse voert twee redenen aan waarom hij voor het voorstel van gedeputeerde staten gezind is: vooreerst omdat de provincie verpligt is Veere uit den treurigen toestand eenigermate op te heffen, en ten andere omdat daardoor de gemeenschap met een veer, waarvan hij in twee vergaderingen reeds gesproken heeft, bevorderd wordt. Met genoegen heeft hij ook de voorgenomen verbetering van het veer te Walsoorden vernomen, en hij hoopt spoedig alle veren in een toestand gebragt te zien, waardoor men zich zonder gevaar van het eene eind der provincie naar het andere zal kunnen begeven.

Hierop is het voorstel van gedeputeerde staten in omvraag gebragt en met 36 tegen 1 stem aangenomen. Tegen stemde de heer Kakebeeke; de heer van den Bosch bleek de vergadering verlaten te hebben.

(*Zie het vervolg in het bijvoegsel.*)

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

De amerikaansche kwestie vertoont zich heden van eene zoo belangrijke zijde, dat zij zelfs de grieksche voor het oogenblik achter zich laat. Terwijl wij dus betrekkelijk de laatste hier slechts vermelden dat de nationale vergadering tegen 22 december is bijeengeroepen en daarbij hebben aangestipt dat het regt van vertegenwoordiging ook aan grieken in den vreemde is toegekend, een besluit, hetwelk in de toepassing nog al bezwaren zal ontmoeten, willen wij ons in de eerste plaats met het berigt bezig houden van The evening standard, overgenomen in The morning herald, hetwelk in het nommer van La patrie van heden bevestigd wordt.

Bedoeld berigt betreft weder de interventie-kwestie van Frankrijk, Rusland en Engeland in de amerikaansche aangelegenheden. Men zou namelijk de strijdende partijen in de eerste plaats willen bewegen om eene wapenstilstand van zes maanden te sluiten. Frankrijk en Rusland schijnen het volgens die berigten daaromtrent reeds geheel eens te zijn, terwijl Engeland nog weifelende zou wezen wegens de vrees, dat eene ontijdige mediatie, interventie of bemoeijing in één woord, den fakkel des burgeroorlogs misschien nog feller mogt doen ontbranden en de haat der noordelijken tegen Britannië daardoor weder nieuw voedsel zou ontvangen.

De engelsche staatslieden weten daarbij ook dat eene interventie nog geen katoen zou opleveren, daar toch de hoeveelheid katoen, welke bij eene onmiddellijke opening der amerikaansche havens zou kunnen worden uitgevoerd slechts twee millioen balen bedraagt, terwijl men den katoenoogst voor het volgende jaar slechts op ongeveer één millioen balen berekent.

Mogt Engeland aan het verzoek van Frankrijk en Rusland toegeven, dan blijft het nog zeer de vraag in hoeverre de pogingen van de groote mogendheden een gunstig onthaal bij de amerikanen zullen vinden en of niet het gezegde van den heer Cobden te Rochdale zal bewaarheid worden: in de plaats van den heer Lincoln zou ik gaarne eene europesche bemiddeling zien, daar de bevolking zich dan als één man om mij heen zou scharen tegen alle bemoeijingen van anderen.

Verscheidene fransche dagbladen, o. a. Le temps, hebben een „communiqué" ontvangen wegens beschouwingen over de wijze der vaststelling van het aantal afgevaardigden, „daar geene wetsinterpretatie noodig kan zijn waar de wetgever alle onzekerheid, door bij de bepaling van het aantal afgevaardigden de verkiezingslijsten tot grondslag te nemen, heeft weg genomen en overigens de senaat alleen daartoe bevoegd zou wezen."

De Courrier du Havre bevat een brief van den franschen gezagvoerder Jagoury, waarbij hij ter kennisse brengt van hen die belang stellen in de veiligheid van den handel en de onschendbaarheid der vlag, dat hij door het engelsche oorlogsschip Dart, onder bevel van kapitein Richardson op de kust van Guinea is gevisiteerd, die in zijn schip Pierre Fréderic een slavenhaler meende te zien.

Pruissen.

Wij verklaarden in een onzer vorige nommers ons ontslagen te rekenen van de mededeeling der pruissische koninklijke toespraken aan deputatiën en der adressen den koning aangeboden, na de geleverde beschouwing over den geest dier uitingen. Wanneer echter die adressen dermate onze reeds sterk gekleurde beschrijving daarvan nog overtreffen als met het volgende dokument het geval is, dan meenen wij die niet aan onze lezers te mogen onthouden.

De landrath van Gardelegen von Gerlach heeft het volgende adres opgesteld en door velen doen onderteekenen om dit den koning te Letzlingen aan te bieden.

„Doorluchtig en magtig vorst! Minzaam koning en meester! De getrouwe onderdanen uwer majesteit scharen zich in deze gevaarvolle tijdsomstandigheden rondom uwen troon, om zich met u te vereenigen tegen hen, die de onschendbare regten der koon aantasten. Wij ondergeteekenden, inwoners van Gardelegen en omstreken, wij weten dat ons geluk of ongeluk onafscheidelijk verbonden is aan de magtige bescherming uwer majesteit. Wij weten dat de koning bij de gratie Gods, ons slechts kan beschermen voor de rampen, welke in dit oogenblik de volken in een ander gedeelte der wereld treffen, omdat zij de bescherming missen van een soeverein. Uwe majesteit heeft de kroon genomen van Gods altaar en plegtig beloofd haar in naam van God te dragen. Die belofte is onze troost en ons vertrouwen. De Heer onze God zal uwe majesteit beschermen en zijne vijanden uiteen drijven. Wij zullen er Hem om bidden."

België.

Bij de uitvoerigheid waarmede wij de bekende antwerpsche fortifikatie-kwestie hebben behandeld, gelooven wij thans ook de toespraak des konings aan het gemeentebestuur van Antwerpen, donderdag op het paleis te Laeken toegelaten, in zijn geheel te moeten mededeelen. Zij luidde aldus:

„Mijne heeren, om zich een onpartijdig denkbeeld te vormen van de volksbewegingen, welke men te Antwerpen heeft zoeken te bewerken, moet men zich een tijdstip in herinnering brengen, niet ver verwijderd van de gebeurtenissen, welke tot de politieke onafhankelijkheid des lands hebben geleid. Ik heb Antwerpen eene vesting van den eersten rang bevonden, wier omtrek echter te eng was geworden voor de ontwikkeling der stad, en wier gebrek aan buitenwerken, ongeschikt ter bescherming, hare verdediging niet ver genoeg verwijderd hield.

„Deze toestand van zaken had buitengewoon gevaar voor de stad, welke in geval van belegering daardoor aan bijna eene zekere vernieling werd blootgesteld.

„Reeds lang geleden en later nog meermalen heeft men mij het verlangen kenbaar gemaakt om den omtrek te zien uitgebreid, en ik zelf heb sedert vele jaren, de opinie geuit dat de omtrek noodzakelijk moest vergroot worden, en het tevens wenschelijk was, het gevaar voor de stad af te wenden door de hoofdverdediging te stellen in de afzonderlijke forten.

„De ongestoorde vrede, waarin Europa verkeerde, de onmogelijkheid om eer een gedeelte van 's lands inkomsten te doen strekken tot volvoering van dit groote werk, zijn echter oorzaken geweest dat die werkzaamheden nog werden uitgesteld, zonder dat men echter de zoo dikwerf hernieuwde wenschen der stad Antwerpen uit het oog verloor.

„Sedert 1848 heeft men zich ernstig kunnen bezig houden met daaromtrent te nemen maatregelen, en sedert 1854 zijn talrijke plannen publiek gemaakt, waarvan de meeste en uitgebreidste aan het initiatief van Antwerpen zelven waren te danken. Deze zijn dan ook aangenomen, hoewel zij aller belangrijkste opofferingen eischten van de zijde des rijks.

„De oppervlakte van Antwerpen vóór de uitlegging der stad was, zonder inbegrip der fortifikatie-werken, 182 hektaren. Sedert de uitlegging, is de omtrek der plaats, eveneens zonder inbegrip der fortifikatiën, 1023 hektaren, derhalve eene bijna zesmaal grootere uitgestrektheid. De gemiddelde afstand der nieuwe forten van den toren van Antwerpen is 7500 ellen. De vroegere dienstbaarheden voor de oude fortifikatiën zijn bijna geheel opgeheven en het goevernement zal zich beijveren om de nieuwe zoo min mogelijk hinderlijk te maken.

„Wat het nieuw noordelijk fort betreft, dit moest aan de zijde der stad, de zelfde lijn van dienstbaarheden hebben als het oud noordelijk fort; door toenaderingsgeest gedreven, heeft mijne regering echter toegestaan om die tot op de helft te verminderen, en slechts uit te strekken tot Vorscheschyn. Dit nieuwe fort is dus verre van eene verzwaring van den toestand der stad te zijn. — Men heeft moeite gedaan om ongerustheid te zaaijen in de gemoederen, betrekkelijk dit nieuwe fort. Het oude was volstrekt niet in staat de stad van de rivierzijde te verdedigen, zoo dat het onvermijdelijk was om dit door een nieuw te vervangen, dat tot eene krachtige bescherming dienen kan.

„De gevaren waarin de stad aan de zeezijde vroeger wa blootgesteld zijn vooral duidelijk gebleken in 1830 door de komst van oorlogsschepen, voor de kaaijen zelfs der stad, welke zoo die zeemagt sterker ware geweest, aan eene geheele vernieling zou zijn blootgesteld geworden. Het nieuw noordelijk fort is het gevolg van een defensie-stelsel hetwelk volstrekt geen karakter van uitsluiting bezit, maar de stad tegen elk gevaar, van welke zijde dit haar ook genaken mogt, kan verdedigen. Het groot doel der nationale staatkunde moet de handhaving wezen der onzijdigheid van het rijk, maar die staatkunde zal eerst dan het vertrouwen onzer naburen erlangen, zoodra zij hun de overtuiging zal geven dat het land in waarheid sterk is en in staat om de verpligtingen te vervullen, daaraan door zijn politiek bestaan opgelegd. Gij kent de liefderijke toegenegenheid, welke ik steeds Antwerpen heb toegedragen. Ik heb steeds getracht ieder gevaar van u af te wenden en bij eene onmogelijkheid daarvan, dit gevaar met u gedeeld."

Griekenland.

Het is al zeer gemakkelijk door raadgevingen te doen blijken van eene goede gezindheid; de dagbladen blijven dan ook niet achter om die met kwistige hand en van zeer vaderlijken aard uit te deelen ten opzigte van Griekenland. Al deze raadgevingen komen echter in zoo verre overeen dat zij geene overijlde stappen moeten doen en vooral niet toegeven aan hunne vijandschap tegen de turken, door een inval te doen op het grondgebied der verhevene Porte. Wat dit laatste betreft is het betoog van The daily-news al bijzonder spitsvindig. Griekenland — zegt dit blad — is niet alleen te Athene, het is ook op Creta, te Smyrna, te Salonica en in den Bosphorus. De grieken moeten zich een weg banen naar Konstantinopel, maar die weg leidt niet door Thessalië, Macedonië of Epyrus; het is de weg ter zee. Met andere woorden de grieken zullen slechts dan hun ideaal kunnen bereiken, als zij den handel van Turkye naar hun eigen rijk hebben gelokt.

De kandidatenlijst voor den griekschen troon heeft eenige verandering ondergaan. Van de eene zijde verklaart een brief van den griekschen generaal Kalergis dat er van kandidaten uit Griekenland zelve geen sprake kan zijn, terwijl van de andere zijde de aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk zijn naam op de lijst ziet gezet. Mogt Oostenrijk deze kandidatuur ondersteunen dan zou men hier een prachtig voorbeeld van politieke inkonsekwentie kunnen aanschouwen, welke, hemel en aarde bewegende over de italiaansche revolutie, toch wel de kroon van een bevrienden vorst zelf wil aanvaarden, zoodra die tot het eigenbelang dienstig kan zijn.

Terwijl de hertog van Leuchtenberg, — niettegenstaande de bewering van Rusland dat hij niet behoort tot het regerend stamhuis maar daartoe slechts in betrekking staat, door Engeland als koning van Griekenland geweigerd zou worden, is de zoon van Victor Emmanuel, de hertog van Aosta tijdelijk de kandidaat, die den meesten kans van wel slagen heeft. Immers het is niet waarschijnlijk dat koning Leopold het koningschap voor zijn zoon, den graaf van Vlaanderen zou aannemen, daar deze soeverein te veel bekend is met de politieke gevoelens der europesche hoven om niet te weten dat de graaf noch door het fransche, noch door het russische en slechts schoorvoetend door het engelsche hof tegenover den hertog van Aosta zou onderstend worden.

— De geruchten volgens welke het voorloopig grieksch bewind zeer zou te kampen hebben met de partij, die de republiek voorstaat worden slechts in geringe mate bevestigd. Het is echter vrij natuurlijk dat de revolutie in het grieksche rijk, hoewel zonder schokken tot stand gebragt, daarom nog niet dadelijk alle verwikkelingen kan overwinnen, welke noodwendig moesten volgen, al heeft men geen barrikaden zien verrijzen in de hoofdstad en geene schavotten zien oprigten.

— Volgens La patrie zijn Frankrijk, Engeland en Rusland omtrent de grieksche revolutie overeen gekomen om het beginsel van non-interventie te handhaven, behalve: 1. als de nationale vergadering een vorst mogt kiezen uitgesloten door het londensch protokol van 1830; 2. als anarchie in de plaats van een regelmatig bestuur mogt treden, en 3. als Griekenland een aanval mogt ondernemen tegen de aangrenzende turksche provinciën.

Italië.

Gaven wij in ons vorig nommer eene korte beschouwing van de liberale konstitutie van Tunis, vooral was deze opmerkelijk wegens de vrijzinnige bepalingen ten opzigte van de israëlieten. Hoeveel staten, welke zich zoo gaarne bij uitnemendheid christelijk en beschaafd noemen, bij die „onbeschaafde en weinig verlichte mahomedanen" ten achter staan

bewijst de maatregel welke dezer dagen in de kerkelijke staten door het hoofd der diocese van Velletri genomen is betrekkelijk de israëlieten. Men heeft ze namelijk in massa uitgebannen. Wat moet wel het oordeel zijn van de bewoners van Tunis over zulk een toepassing van het christendom, waartoe men hen wil bekeeren, als dit in de nabijheid van Rome geschiedt? Is dergelijke maatregel — vraagt Le temps — niet de vijftiende eeuw waardig, en herinnert zij niet, in kleiner evenredigheid, de handelwijze van koning Ferdinand in Spanje? Waarlijk een schoon bewijs voor hen, die beweren dat de vooruitgang der menschen door een cirkel kan worden voorgesteld, en dat men derhalve in de twintigste eeuw weder ongeveer op de zelfde hoogte zal zijn als in de veertiende.

— Bij het konflikt tusschen oostenrijksche en italiaansche soldaten op de Po-grenzen, schijnt te zijn gebleken dat de eerste de aanvallers zijn geweest, ten gevolge waarvan het italiaansche goevernement zich betrekkelijk deze zaak gewend heeft tot den gezant van Pruissen, die tevens Oostenrijk vertegenwoordigt.

— De senaat is bijeengeroepen tegen 18 november, ten einde zijne bureaux zamen te stellen, en verscheidene wetsontwerpen omtrent industie en financiewezen te behandelen.

— De geneesheeren van Garibaldi, die zich thans te Pisa bevinden, hebben besloten geene dagelijksche bulletins omtren trijn toestand uit te geven, een bewijs voorzeker dat de generaal in beterschap toeneemt.

BETALING VAN COUPONS.

De coupons der certifikaten van Russische fondsen, uitgegeven door het algemeen kantoor van administratie, onder direktie van Stadnitski & van Heukelom, verschenen 1/13 julij 1862, worden betaald: de coupons van 6 pct. inschrijving in assignatien, groot Rs. 30 met f 14,38, en dito in zilver groot Rs. 15 met f 25,17.

HANDELSBERIGTEN.

Meekrapprijzen.

Rotterdam 10 november. Er werd heden veel geveild. De markt was slechts flaauw. Onberoofde gold f 20 à f 21; racine f 15¼ à f 15¾.

Graanmarkten enz.

Amsterdam 10 november. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f 47¾. Lijnolie op zes weken f 44.

Rotterdam 10 november. Tarwe en bruineboonen 30, rogge en wit zaad 20, en paardenboonen 10 cent lager; witteboonen waren 25 cent hooger.

Axel 8 november. Tarwe f 8,90 a f 9,80; Rogge f 6,35 a f 6,75; Wintergerst f 5,60 a f 5,85; Zomer dito f 4,90 a f 5,25; Haver f 2,80 a f 3,45; Paardenboonen f 5,90 a f 6,25; Bruineboonen f 7,95 a f 8,90; Groene erwten f 7,50 a f 7,70; Gele dito f 7,20 a f 7,50; Graauwe dito f 7,— a f 7,95; Boekweit f 5,25 a f 5,45.

Middelburg 10 november. Raapolie f 47¾. Lijnolie f 49. Patentolie f 49¾ per vat op 6 weken, op kontant f 1 lager.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 10 november.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½ pct.	64⅛
	dito Nationale dito	3 „	76
	dito dito dito	4 „	—
	Aand. Handelmaatschappij	4½ „	139⅝
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5 „	101¾
	Certifik. Hope & co.	4 „	75
	dito dito 1855, 6de serie.	5 „	91⅛
	dito	6 „	—
	Aand. spoorweg		197¼
	Leening 1860	4½ „	89⅝
Polen.	Schatkistobligatien	4 „	—
Spanje.	Obligatien	2 „	45 5/16
	dito binnenlandsch	3 „	49⅛
	Certifik. coupons bewijzen		—
	Krediet instelling		—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5 „	54½
	dito amsterdamsche	5 „	76
	dito nationale	5 „	62⅝
	dito 1847/1852	2½ „	—
	Bank aktien	3 „	—
België.	Certifikaten bij Rothschild	2½ „	—
Portugal.	Obligatien	3 „	45⅜
	dito nieuwe	3 „	44⅝
Grenada.	dito		17½
Venezuela.	dito	2½ „	23⅝
Illinois.	dito	7 „	79½
Mexiko.	dito	3 „	31¼

Coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 6 november. Metalliek f 23,62½; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,57½; Engelsche Russen f 11,57½; Fransche f 55,12½; Belgische f 55,50; Pruissische f 34,37½; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 33,37½; Russische in zilveren roebels f 34,—; Poolsche in fl. f 26,62½; Nationale metalliek f 28,85; Dollars f —,—.

ZEETIJDINGEN.

Omtrent het schip *de Noordster*, gez. I. Luteyn, vernemen wij nog het volgende. Op 15 oktober jl. met eene goede gelegenheid van Veere naar zee gezeild, kreeg het reeds 's avonds stormweer uit het Westen, zoo dat men alles moest digtreeven. Nu afnemend dan toenemende hield de storm, met woeste zeeën, 14 dagen aan, en geraakte het schip, daar men geen zeil kon voeren en steeds verder afdreef, bij herhaling op de kust van Jutland bezet. De barometer daalde tot den zeer lagen stand van 28,60. Op den 29 oktober besloot de gezagvoerder, om eene noodhaven aan te doen, ten einde het tuig, dat door den langdurigen storm was losgeraakt, aan te zetten en in order te brengen, en verdere afdrijving te voorkomen. Hij liep daarop te Remesvig (in de bogt bij kaap Lindernaes Noorwegen) binnen. Na daar 3 dagen te zijn geweest en tuig en zeilen te hebben voorzien, maakte hij met een 50tal andere schepen, die daar ook waren gevlugt, van een harden Z. O. wind gebruik om zijne bestemming Newcastle te bereiken, waar hij behouden den 6 dezer arriveerde. Hoewel ekipage, schip en tuig door het aanhoudend vliegend stormweêr veel te lijden hadden, heeft alles zich zeer goed gehouden en bestaat het eenige dat vernieuwing vordert in een grootmarszeil.

— Den 8 november is te Veere binnengekomen: de nederl. kof *Catharina Johanna*, gez. T. D. Mulder, van Drammen met hout; en den 9 dezer de schooner *Clemens*, gez. H. Meuldijk, van Newcastle naar Middelburg, met steenkolen.

ADVERTENTIEN,

Heden beviel voorspoedig van eene Dochter H. A. VAN DEN BROECKE — JANSSEN.

Aardenburg, 8 November 1862.

Eenige kennisgeving.

MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

DEPARTEMENT MIDDELBURG.

Vergadering op Woensdag den 12 November 1862, des avonds ten zeven ure,

Spreker de Heer S. J. VAN DEN BERGH uit 's Gravenhage. — Introductie voor Dames.

Zij die nog als leden des Departements voor de aanstaande vergadering wenschen voorgesteld te worden, kunnen zich aanmelden bij den Secretaris

NAGTGLAS.

AANBESTEDING

van LEVENSMIDDELEN, BRAND- en LICHTSTOFFEN enz., door het Bestuur der Godshuizen te Middelburg, op Vrijdag den 21 November 1862, des voormiddags ten 11 ure, in een der lokalen van het Gesticht no. 1. (Gasthuis). Waarvan de voorwaarden ter lezing liggen in genoemd Gesticht.

OPENBARE VERKOOPING van **25 Essen, 25 Olmen** en **3 groote NOTENBOOMEN,** allen geschikt tot Werkhout, op Dingsdag den 18 November 1862, des voormiddags ten tien ure, op de Hofstede bewoond door DAVID DE BREE, in de Gemeente Ritthem.

OPENBARE VERKOOPING

VAN

SCHORRE, DIJK EN ZAAILAND,

gelegen te Yzendijke (Zeeland).

De Notaris CLAEYS te Gent zal, met tusschenkomst van zijnen Ambtgenoot M. DE BARKERE, ook te Gent, verkoopen:

GEMEENTE YZENDIJKE,

1. **eene partij Schorre, Dijk en Zaailand,** in eenen blok, in den Grooten Jufvrouwpolder en deels in den Grooten Passegeule, belendende aan de Goederen van MM. Duvivier, Jan Calon, Wed. Haesebroeck, Wed. Cortvriendt en anderen, sectie H nos. 7, 8, 35, 263, 264 en 265, inhoudende 6 Bund., 46 Roed., 80 Ellen.

En 2. **8 Bund., 59 Roed., 30 Ellen Zaailand,** in den Generalen Vrijenpolder, genaamd Het Eiland, begin van den Oudenmanspolder, nos. 1, 2 en 3, belendende zuidwest den Dijk van het Krakeelpoldertje, verder den eigendom van Francies Wijffels en anderen, sectie I no. 295 en 296. Alle in pacht bij de Weduwe HAESEBROECK.

ZITTINGEN:

Voor de voorloopige toewijzing Maandag 24 November 1862. En den overslag Maandag 8 December daarna, om 3 ure des namiddags, in de Afspanning St. Jorishof, op de Hoogpoort no. 69, te **Gent.**

OPENBARE VERKOOPING.

De Heer E. J. VAN DE LINDE te Cortgene, als Gemagtigde van den Heer J. A. POL te Amsterdam, zal op Maandag den 1sten December 1862, des namiddags ten 2 ure, in het Logement de Patrijs te **Colijnsplaat,** ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris L. VAN DER MOER, bij openbare veiling te koop aanbieden, **eene partij BOUWLAND** in den nieuw bedijkten Leendert-Abrahampolder, Gemeente Oats, Eiland Noordbeveland, ter gezamenlijke grootte van 11 Bunders, 87 Roeden, 20 Ellen. Zullende eerst in Perceelen (die bij Aanplakbiljetten — met daartoe betrekkelijke opgaven — breeder zijn omschreven) en eindelijk in massa worden gepresenteerd. Alles terstond te aanvaarden.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen, zoo bij genoemden Heer Lasthebber-Verkooper als ten Kantore van genoemden Notaris.

OPENBARE VERKOOPING.

Op Woensdag den 3den December 1862, des namiddags ten 2 ure, zullen de Eerzame Weduwe en Kinderen van PIETER DE LOOFF, in de Herberg van C. VAN DAMME te **Wissenkerke,** ten overstaan van den te Colijnsplaat residerenden Notaris L. VAN DER MOER en ingevolge Regterlijke autorisatie, overgaan tot de openbare veiling en verkooping van

EENE KAPITALE HOFSTEDE,

genaamd Scherpenisse,

met daarbij behoorende **WEI- en BOUWLANDEN,** in den Wissenkerke-Polder, benevens eene partij **Bouwland** in den Willem-Polder, alles Gemeente Wissenkerke, Eiland Noordbeveland, en hebbende eene gezamenlijke Kadastrale grootte van 46 Bunders, 41 Roeden, 07 Ellen. Zullende eerst in Perceelen en eindelijk in massa worden geveild.

De Gebouwen met derzelver aanhoorigheden komen eerst in gebruik bij den Kooper met 15 Maart 1863, uitgezonderd een der woonvertrekken, dat tot 2 Mei 1863 in gebruik aan den Boedel verblijft, terwijl het Land terstond na de betaling der kooppenningen door de Koopers kan worden aanvaard.

Zijnde alles in Perceelen — met opgave van Lasten en der voor overgang van bezaaijing als anderzins boven den koopprijs te betalen sommen — breeder bij Aanplakbiljetten omschreven, en nadere inlichtingen te bekomen, zoo wel ten Kantore van genoemden Notaris te Colijnsplaat, als ten Kantore van den Notaris J. W. VADER te Cortgene en ook nog bij den Heer E. J. VAN DE LINDE aldaar.

Op den 8 December 1862, des voormiddags om 10 ure, zal in het Logement de Gouden Poort te **Yzendijke,** door middel van een bevoegd Ambtenaar, voor den tijd van acht jaren, aan te vangen den 1 October 1863, in het openbaar worden VERPACHT: de **Gebouwen** eener **HOFSTEDE,** mitsgaders 94 Bunders, 20 Roeden, 80 Ellen **BOUW- en WEILAND,** staande en liggende in den **Beukelspolder,** Gemeente Biervliet. Informatien kunnen worden verkregen te Yzendijke, ten Kantore van den Notaris I. C. O. BENTEYN.

De Notaris Mr. A. E. VAN DISHOECK zal op Woensdag den 10den December 1862, des morgens ten 10 ure, in de Herberg van C. DE BLAEY te **Nisse,** ten verzoeke van de Weduwe en Erfgenamen van wijlen LOGIER DE VOS, in het openbaar ter verkoop presenteren:

in perceelen en in massa,

EENE HOFSTEDE,

bestaande in Woonhuis, Schuur en verderen timmer, met daarbij behoorenden **Boomgaard, Bouw- en Weilanden,** staande en gelegen in de Gemeente 's Heer-Abtskerke, zamen ter grootte van 15 Bunders, 63 Roeden, 88 Ellen; bij Biljetten breeder omschreven.

Nadere informatien zijn te verkrijgen ten Kantore van voornoemden Notaris.

HUIS TEN DUINE EN WESTHOVE.

Te Koop droog **Vaamhout** en Honderd zware **Populieren Boomen.**

Terstond te Koop **twee RIJPAARDEN.** Te bevragen bij den Boekhandelaar MESTDAGH.

ZAAKWAARNEMING, ADMINISTRATIE, BOEKHOUDING ENZ.

De ondergeteekende, sedert bijna twee jaren alhier werkzaam geweest zijnde, als Klerk ter Directie der Registratie en Domeinen, heeft, bij vermindering van het personeel op dat Bureau, onder dato 6 dezer, een schriftelijk ontslag bekomen, dat getuigt van een „allezins geschikt, vlug „en ijverig Schrijver, begaafd met een helder doorzigt en „bedreven in de kennis der Nederduitsche taal; die door „bereidwilligheid en goed gedrag den Heer Directeur alle „stof tot tevredenheid gegeven heeft."

Hij heeft zich nu, onder deze hem drukkende omstandigheid, gevestigd als **Zaakwaarnemer,** in de Vlissingsche straat wijk K no. 61 (boven), en biedt hiermede beleefdelijk zijne diensten aan, tot het verrigten van alle soort van onderhandsche Zaken of Schrijfwerk, hetzij briefwisseling, administratie of enkele boekhouding, op eenig Kantoor of aan huis, zoo wel bij gedeeltelijk als geheel emploai, over dag of met den avond; — terwijl hij belooft aan zijne geoefendheid, alle mogelijke naauwkeurigheid, met zindelijke bewerking, spoed, bescheidenheid en trouw te zullen paren.

Middelburg, den 7 November 1862.

A. A. BRENDONCK.

BRUSSELSCHE KOLEN IN-LOSSING voor JOHs. VAN DER LEYE firma BEHEYDT & Comp.

IN-LOSSING **grove ENGELSCHE STEENKOLEN,** voor de

GEBROEDERS BOUDEWIJNSE.

Van heden af in LOSSING Schipper A. de Vries, met eene lading **puike KAGCHELKOLEN,** voor

A. H. INGELSE.

Eene **Keukenmeid** terstond of tegen half November benoodigd op St. Jan ten Heere. Adres Nieuwstraat, G 226.

Terstond of half November eene fatsoenlijke Burger **Dienstmeid** benoodigd, goed met den Pot kunnende omgaan, wijk A 93.

Eene **Dienstmeid** benoodigd. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Eene **Meid** benoodigd bij Mevrouw HOFSTEDE VAN SON, Heerengracht.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in November.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Dingsdag	11	's morg.	6 ure.	Dingsdag	11	's morg.	10,15
Donderdag	13	„	6	Woensdag	12	„	10,15
Vrijdag	14	„	6	Vrijdag	14	„	10,15
Zaturdag	15	„	6	Zaturdag	15	„	10,15
Zondag	16	„	6	Zondag	16	„	10,15
Maandag	17	„	7	Maandag	17	„	10,15

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
VAN DE
MIDDELBURGSCHE COURANT
van dingsdag 11 november 1862. — No. 135.

Provinciale staten van Zeeland.

Zitting van 7 november. (Vervolg).

II. Het verkoopen van puin op den straatweg van Neuzen naar Axel.

Daar, blijkens mededeeling van den hoofdingenieur van den waterstaat, 14 kub. ellen puin, overgebleven van de bestratingen op genoemden weg, geschat op eene waarde van f 25, niet meer ten nutte van dien weg kunnen worden gebruikt en alzoo kunnen verkocht worden, stellen gedeputeerde staten voor hen tot den openbaren of onderhandschen verkoop dier puin te magtigen.

Uit het verslag omtrent dit voorstel, uitgebragt door den heer Dronkers, bleek dat in eene der afdeelingen, die zich overigens even als de beide anderen met het voorstel vereenigde, de wensch was geuit dat voortaan de afval en puin bij het bestek zouden worden opgenomen.

De voorzitter zegt dat gedeputeerde staten zullen trachten om de gemaakte bedenking voor het vervolg te gemoet te komen, waarna het voorstel zonder hoofdelijke omvraag is goedgekeurd.

III. Eene wijziging van de enkel provinciale en huishoudelijke begrooting voor 1862.

Het voorstel van gedeputeerde staten strekt: *a.* om aan de inkomsten onder hoofdst. IV toe te voegen een artikel 17, voor teruggaven door het rijk van bij voorschot betaalde kosten voor huisvesting der maréchaussée in de gemeenten van dit gewest, f 2,500; en *b* om aan de uitgaven onder hoofdst. VIII toe te voegen een artikel 18, voor bij voorschot te betalen kosten van huisvesting enz. der maréchaussée in de gemeenten van dit gewest, voor rekening van het rijk, f 2,500. Hierdoor wordt het totaal der ontvangsten en uitgaven gebragt op f 118,820,97.

De heer Bybau, hieromtrent verslag uitbrengende, deelt mede dat in geen der afdeelingen, waar gezamenlijk 32 leden aan de beraadslagingen deel namen, bedenkingen tegen het voorstel gerezen zijn.

Ingevolge het genomen besluit om aan J. van den Heuvel eene gratifikatie van f 60 te verleenen, geeft de voorzitter in overweging het bedrag der uitgaven met die som te vermeerderen.

Met in acht neming dezer nadere wijzigingen, is het voorstel van gedeputeerde staten in omvraag gebragt en met algemeene stemmen aangenomen.

De zitting is daarop geschorst tot zaturdag morgen ten 10 ure.

Zitting van 8 november.

Tegenwoordig de kommissaris des konings, voorzitter, 38 leden en de griffier.

Na voorlezing en goedkeuring der notulen, wordt voortgegaan met het uitbrengen der verslagen door de rapporteurs der afdeelingen betreffende de voorstellen van gedeputeerde staten. Aan de orde zijn:

IV. Een ontworpen reglement van policie voor de polders in Zeeland, hetwelk gedrukt aan de leden is rondgedeeld.

Na het uitbrengen van het verslag hieromtrent, bij monde van den heer Moolenburgh, deelt de voorzitter der vergadering mede dat gedeputeerde staten, wegens het belang van het onderwerp en met het oog op de in de afdeelingen gemaakte bedenkingen, het ontwerp in nadere overweging zullen nemen, om het in de zomervergadering op nieuw ter tafel te brengen. — Op zijn voorstel is deze mededeeling voor kennisgeving aangenomen.

V. Het verstrekken van rentelooze voorschotten tot verbetering van wegen.

Ten deze bevat het voorstel van gedeputeerde staten o. a. de volgende opmerkingen: Sedert tien jaren zijn bijna f 300,000 door de provinciale staten renteloos voorgeschoten tot verbetering van wegen en voornamelijk daardoor zijn meer dan 132,000 ellen wegs of 24 uren gaans bestraat of begrind. Het belang dat meer en meer in de verbetering der wegen alom gesteld wordt blijkt hieruit, dat de aanvragen om rentelooze voorschotten in het vorige jaar bedroegen eene som van f 101,000, terwijl slechts f 21,679,90 daarvoor beschikbaar was, en thans bedragen zij niet minder dan f 126,937,90, bij eene beschikbare som van slechts f 23.648,31. Het nut of liever het noodzakelijke der verbetering van nog zeer vele wegen achten gedeputeerde staten boven allen twijfel verheven, terwijl de overtuiging bij hen vaststaat dat de bestaande toestand van vele wegen die meestal onbruikbaar zijn niet zoo blijven mag, vooral met het oog op de meer en meer onze provincie naderende ontwikkeling der spoorwegen. Als deze provincie zich eerlang ook in het bezit van een spoorweg mag verheugen, dan blijft de krachtige verbetering der wegen eene eerste voorwaarde om van dien spoorweg het meest mogelijke voordeel te trekken. In verband met de gevoelens ten vorigen jare ten opzigte van wegsverbetering door de vergadering kenbaar gemaakt, meenen gedeputeerde staten thans, dat, behalve meerdere ruimte van daartoe beschikbare gelden, ook meerder ruimte van tijd voor de teruggaaf behoorde verleend te kunnen worden. Eene lengte van 270,000 à 280,000 ellen wegs of omstreeks 51 uren gaans blijven nog ter verbetering over, waartoe aan middelen vermoedelijk ruim f 800,000 noodig zouden zijn. Zonder verhooging der provinciale lasten is het mogelijk gedurende de jaren 1863—1868 f 650,000 aan rentelooze voorschotten te verstrekken, waarmede omstreeks 9 ton gouds in den tijd van vijftien jaren door de provincie tot wegsverbetering zou verschaft zijn. Daartoe wordt eene geldleening vereischt van f 525.000, in vijf reeksen verdeeld over de jaren 1863—1867, welke, met de thans nog onafgeloste, ten bedrage van f 283,000, te zamen f 808,000, in 1888 geheel kan zijn afgelost. Zij stellen mitsdien voor, de genoemde som van f 650,000 als renteloos voorschot tot verbetering van wegen verkrijgbaar te stellen als volgt: in 1863, 1864, 1865 en 1866 elk jaar f 125,000; in 1867 f 115,000 en in 1868 f 35,000, en zulks in verband met een bijgaand voorstel tot het doen eener geldleening van f 525.000 en overeenkomstig de in de bijlagen opgenomen bepalingen. — Bij dit voorstel hebben gedeputeerde staten voornamelijk wegsverbetering door begrinding op het oog, waaraan ook de meeste voorkeur wordt gegeven, blijkens de 150,000 ellen grindweg, welke reeds in dit gewest bestaan.

De heer de Jonge brengt hieromtrent het algemeen verslag uit. In de verschillende afdeelingen hebben 10, 11 en 11 leden aan de beraadslaging deelgenomen. Ten opzigte van de algemeene strekking had een lid der eerste afdeeling bezwaren voor wat betreft de verlenging van den termijn tot restitutie van 13 tot 20 jaren. — In de tweede afdeeling beschouwden twee leden het voorstel tot genoemde verlenging niet door de noodzakelijkheid gewettigd: 1. daar niet gebleken is dat de verlenging van den termijn tot teruggaaf noodig is; 2. daar, in weêrwil van den te stellen meer gunstigen termijn van aflossing, het daarmede beoogde doel vermoedelijk niet zal bereikt worden, omdat het niet te verwachten is dat daardoor de aanvragen om voorschotten zoo zeer zullen vermeerderen. Ook achtte men de verlenging van den termijn van teruggaaf in strijd met de billijkheid tegenover hen, die vroeger voorschotten hebben genoten onder verpligting tot aflossing binnen 13 jaren. Daarom wil een der leden bepaald zien dat, uit het oogpunt van billijkheid, zij die een voorschot hebben genoten onder de bepaling van een 13jarigen termijn, de nog overgebleven termijnen zullen mogen aflossen in verhouding van den nu voorgestelden termijn van 20 jaren. — In de eerste afdeeling is voorts nog gewezen op eene tegenstrijdigheid in de sub 13 en 14 voorkomende [later door ons te noemen] artikelen van het voorstel. — Bij de tweede afdeeling gaven de verschillende bepalingen geen aanleiding tot bedenkingen. — In de derde afdeeling werd de aandacht gevestigd op sommige wegen, waarvan het onderhoud veel te wenschen overlaat; waarom men gedeputeerde staten het toezigt op dat onderhoud wilde aanbevelen. — Ten slotte zijn er in de tweede en derde afdeelingen geene bedenkingen gerezen tegen de gevraagde voorschotten, en het stilzwijgen der eerste afdeeling hieromtrent meent men te mogen beschouwen als een bewijs dat men ook daar tot de inwilliging gezind was.

Na de mededeeling des voorzitters, dat dit verslag aan gedeputeerde staten geen aanleiding heeft gegeven tot wijziging van hun voorstel, worden de beraadslagingen geopend.

De heer Uijttenhooven vraagt het eerst het woord, echter niet om te spreken over het voorstel zoo als het is gedaan. In beginsel kan hij zich daarmede wel niet vereenigen, maar hij zal het niet wagen zich aan te kanten tegen eene zaak welke blijkbaar zoo ruimschoots de sympathie der afdeelingen bezit. Hij heeft zich altijd voorgesteld dat de spreuk „Haast u langzaam" bij de staten hare toepassing vond, en niet dat men, zoo als thans, alles in eens scheen te willen tot stand brengen. Zonder hierover uit te weiden, heeft hij echter bedenking tegen den voorgestelden ruimeren tijd van aflossing. Bij zulk eene tijdruimte beschouwt hij het te verstrekken renteloos voorschot meer als een subsidie, welk gevoelen de spreker nader ontwikkelt. Er is ook gezegd dat in eene afdeeling bedenkingen gemaakt zijn met het oog op de billijkheid, daar zij, die nu reeds eenig voorschot genoten hebben, gehouden zijn en blijven tot teruggave van het voorschot binnen den termijn van 13 jaren. Zonder te willen dat het te nemen besluit eene terugwerkende kracht hebbe, wenscht hij echter dat de sommen, welke nu nog moeten worden teruggegeven, in verband worden gebragt met den nu bij aanname van het voorstel te verleenen meer voordeeligen termijn: dit zou vermoedelijk gunstig werken. Voorts herinnert de spreker de vergadering aan de afwijzende beschikkingen, welke genomen zijn op aanvragen voor een langeren tijd dan 13 jaren, terwijl zij, die afgewezen waren, later zijn teruggekomen en voorschot genoten hebben op de bestaande voorwaarden. Daar hij niet kan inzien dat het behouden van den 13jarigen termijn nadeelig zou werken op de verbetering der wegen, stelt hij voor om dien termijn te behouden in plaats van den voorgestelden van 20 jaren.

Vervolgens dient de heer Uyttenhooven een schriftelijk amendement in, ondersteund door de heeren de Smidt en Callenfels, strekkende om den voorgestelden termijn van 20 jaren terug te brengen tot 13 jaren.

De beraadslaging wordt nu ook over het amendement, dat verder overeenkomstig het reglement van orde is ondersteund, geopend.

De heer de Jonge zegt, het gevoelen over onbillijkheid welke in het verlengen van den tijd voor restitutie zou gelegen zijn, dat in zijne afdeeling een punt van naauwgezette overweging heeft uitgemaakt, niet te kunnen deelen. Bij een terugzien op de genomen besluiten tot het verstrekken van rentelooze voorschotten, zal men zich herinneren dat daaraan ten grondslag lag het denkbeeld om aan gemeenten, korporatiën of personen, bij ongenoegzame middelen tot wegsverbetering, krachtige ondersteuning te verleenen. Volgens sprekers beschouwing is het voorstel van gedeputeerde staten eene uitbreiding van den vroegeren grondslag, daar het schijnt te blijken dat de toestand van bedoelde gemeenten, korporatiën of personen van dien aard is, dat zij niet bij magte zijn om de gestelde bezwarende voorwaarden te aanvaarden. Of het doel, dat men met de voorgestelde meer gunstige bepaling beoogt, bereikt zal worden is eene vraag waarvoor het antwoord in de toekomst ligt. En zoo dit voor het nu te nemen besluit waar is, dan was dit ook eveneens het geval toen men in 1852 besloot tot het stellen van een termijn van 13 jaren. Zij die vroeger van de rentelooze voorschotten onder de bestaande bepalingen gebruik hebben gemaakt, kenden de voorwaarden waarop zij daarvan in het bezit werden gesteld. De toekomst zal alleen kunnen leeren of het niet tot stand komen van eene geheele verbetering der wegen het gevolg is van onwil of van onmagt. Onwil mag niet ondersteld worden, en de nu voorgestelde maatregel zou welligt strekken kunnen om aan onmagt te gemoet te komen.

De heer Moolenburgh meent uit het door den heer Uyttenhooven aangevoerde te moeten opmaken, dat hij geen bezwaar heeft tegen de gedane aanvragen om rentelooze voorschotten, maar wel tegen de meerdere ruimte voor de teruggaaf, omdat hij die niet noodzakelijk en daarbij onbillijk acht. Hij moet zich echter tegen het door dien spreker ingediende amendement verklaren, eensdeels omdat de ondervinding heeft geleerd dat juist de beperkte termijn van teruggave oorzaak is geweest dat niet meerdere wegsverbetering is tot stand gekomen; en ten andere omdat de billijkheid, waarop gewezen is, wel een motief zou kunnen zijn om vroegere aanvragen met de tegenwoordige in de nog te doene teruggaven gelijk te stellen, maar nooit om het voorstel tot meerdere tijdruimte niet toe te staan.

Ook de heer Hammacher verklaart zich tegen het amendement. Met genoegen heeft hij het voorstel van gedeputeerde staten vernomen, niet alleen omdat daardoor zal worden voldaan aan hetgeen hij steeds heeft gewenscht, maar ook omdat daardoor zal worden te gemoet gekomen aan de bezwaren der staten generaal. Zij toch komen op tegen de belemmerende wijze waarop men voornamelijk in deze provincie de verbetering der wegen tot stand tracht te brengen, terwijl het bij aanname van het voorstel blijken zal dat de provincie gezind is tot die verbetering krachtig mede te werken.

De heer Verhagen is het geheel en al eens met den spreker uit Zierikzee. Dit nieuwe voorstel is slechts eene uitbreiding van de besluiten welke vroeger tot wegsverbetering genomen zijn. Hij is dan ook tegen het amendement, uit hoofde van het verband dat er tusschen dit voorstel van gedeputeerde staten en het straks te behandelen plan eener geldleening — waarvoor hij reeds nu hulde aan den ontwerper wil toebrengen — bestaat, en omdat hij in eene aanname van het amendement niets anders ziet dan een voornemen tot verwerping van het geheel.

De heer de Smidt zegt voor het amendement gezind te wezen. Hij kan zich met het voorstel tot het geven van meerdere tijdruimte niet vereenigen, omdat daardoor de uitgaven vermeerderd worden, terwijl hij het eens is met den heer Uyttenhooven, dat door het toestaan van een ruimeren termijn de aanvragen om voorschotten tot verbetering van wegen niet zullen toenemen.

Met genoegen zegt de voorzitter te hebben opgemerkt, dat de aanvallen, welke van verschillende zijden tegen het voorstel van gedeputeerde staten gerigt zijn, ook bestrijders hebben gevonden. Er is aangehaald de spreuk: Haast u langzaam, en men betreurde het dat men daarvan wilde afwijken. Hij echter kan die afwijking niet betreuren, omdat, waar zij ooit moge plaats hebben, dit wel voor de verbetering van wegen zal mogen zijn, welke verbetering, na het vele dat reeds gedaan is, toch hoogst wenschelijk blijft voor hetgeen nog is te doen. — Wat betreft de meerdere kosten, te ontstaan door eene verlenging van den termijn van restitutie, meent de voorzitter dat zij die tegen het voorstel tot die verlenging bedenkingen hebben ingebragt, vergeten hebben dat in het eerstvolgende jaar reeds *één* twintigste van het gedane voorschot in de provinciale kas terugkeert, waarvan het gevolg is dat de provincie alleen ongeveer de helft zal bijdragen van de som welke voor de verbetering van wegen gevorderd wordt.— Ook de onbillijkheid, waarop gewezen is, bestaat volgens den voorzitter niet, ten zij men aanneme dat in 1852 bij het besluit tot het verleenen van rentelooze voorschotten op een 13jarigen termijn, evenzeer groote onbillijkheid heeft plaats gehad met opzigt tot hen die vroeger in het geheel geen voorschot hadden genoten. — Wat aangaat het wijzen op andere behoeften in de provincie waarvoor ondersteuning gevorderd wordt, moet de voorzitter erkennen overtuigd te zijn dat het meermalen noodig zal wezen om de hulp der provincie in te roepen voor het tot stand brengen van verbeteringen in verband met de verbetering van wegen. Doch, daar het gedane voorstel tot die verbeteringen den weg niet sluit, hoopt hij dat het in 't belang van Zeeland zal worden aangenomen.

Alsnu worden de 18 verschillende artikelen van het voorstel in behandeling genomen en is besloten het ingediend amendement te behandelen bij het tweede artikel van het voorstel.

1. Van wege de provincie zijn rentelooze voorschotten tot verbetering of aanleg van wegen in dit gewest gedurende de jaren 1863—1868 verkrijgbaar tot een bedrag van f 650,000, t. w.: in 1863—1866 telkens f 125,000, in 1867 f 115,000 en in 1868 f 35,000. — Aangenomen met 34 tegen 4 stemmen. Tegen stemden de heeren Uyttenhooven, de Smidt, van den Bosch en Fokker.

Daarop is het amendement in omvraag gebragt en verworpen met 31 tegen 7 stemmen. Voor stemden de heeren Vis, van den Bosch, Callenfels, van der Bilt, Fokker, Uijttenhooven en de Smidt.

2. De voorschotten worden verstrekt onder beding van teruggaaf binnen de 20 jaren volgende op het dienstjaar uit welks fondsen zij zijn verleend, telken jare met ten minste één twintigste gedeelte of vijf ten honderd van de voorgeschoten som. — Aangenomen met 33 tegen 5 stemmen. Tegen stemden de heeren Uijttenhooven, de Smidt, Vis, van den Bosch en Fokker.

Voorts zijn achtereenvolgens behandeld en zonder hoofdelijke omvraag of met algemeene stemmen aangenomen de 16 overige artikelen van het voorstel, betrekking hebbende op: 3. den tijd van jaarlijksche teruggaaf; 4. de waarborgen voor de zekerheid van de teruggaaf en het voortdurend onderhoud van de betrokken wegen; 5 de wijze waarop die teruggaaf kan plaats hebben; 6. bepalingen bij nalatigheid van teruggave of onderhoud; 7. het oogmerk waarmede de voorschotten worden gevraagd en verleend, namelijk ten dienste van wegen voor algemeen openbaar gebruik; 8. de wijze van uitvoering der werken waartoe voorschotten verleend worden; 9. de bekendmaking der te houden aanbesteding enz.; 10 de verklaring der aanvragers dat zij zich volgens dit besluit zullen gedragen; 11. het tijdstip voor de inzending der aanvragen, namelijk vóór 15 september voorafgaande aan het jaar waarin de „verstrekking" (dit woord is ingevolge een amendement van den heer Vader gesteld in plaats van „betaling") wordt verlangd; 12. de wijze van handelen in geval de voor

inwilliging vatbare aanvragen meer beloopen dan de beschikbare som, en 13. in geval die aanvragen minder bedragen dan de som welke beschikbaar is; 14. de bijvoeging der som waarover op 1 november van elk jaar niet is beschikt bij die van het volgende jaar; 15. de inzending door den betrokkene aan gedeputeerde staten, na inwilliging van het voorschot en vóór de betaalbaarstelling, van de daarbij aangewezen stukken; 16. bepalingen voor het verstrekken van het voorschot in termijnen, naar gelang der behoefte, telkens op aanvraag der betrokkenen; 17. de toepasselijkheid van dit besluit op de aangevraagde voorschotten uit de fondsen van 1863; en 18. het buiten werking stellen van het besluit van 16 julij 1852.

Vervolgens is het voorstel in zijn geheel in omvraag gebragt en aangenomen met 33 tegen 5 stemmen. Tegen stemden de heeren Uyttenhooven, de Smidt, Vis, van den Bosch en Fokker.

Op eene vraag van den heer de Jonge van Ellemeet, of de gedane aanvragen om rentelooze voorschotten voor 1863 nu niet in stemming behooren gebragt te worden, antwoordt de voorzitter dat die aanvragen begrepen zijn in het nu goedgekeurde voorstel, zoo als daarin duidelijk staat vermeld.

(Wij deelden die aanvragen specifiek mede in het nommer dezer courant van 23 oktober jl.)

VI. Voorstel tot het doen eener geldleening van f 525,000 voor het toekennen van rentelooze voorschotten tot verbetering van wegen.

Gedeputeerde staten wijzen er in hun voorstel op dat tot verwezenlijking van hun plan voor eene geldleening — welke noodig is na het genomen besluit tot het verleenen van rentelooze voorschotten ten behoeve van wegsverbetering — eene vermeerdering van de provinciale belastingen, zoo als die thans geheven worden, niet wordt vereischt. De voor wegsverbetering jaarlijks op de provinciale begrooting uitgetrokken cijfers zullen door die leening niet worden verhoogd, doch alleen gedurende 28 jaren de zelfde blijven, althans weinig of geen vermindering kunnen ondergaan. Zij stellen mitsdien voor:

1. aan te gaan ten laste der provincie eene geldleening van f 525,000 tegen eene rente van 4½ ten honderd 's jaars, overeenkomstig het door hen opgemaakt plan;

2. bedoeld plan goed te keuren en vast te stellen;

3. hen te magtigen in 1863 de onafgeloste aandeelen der provinciale geldleening van f 220,000 voor de verbetering der wegen in de voormalige vierde en vijfde distrikten dezer provincie op de gewone wijze aflosbaar te stellen, bijaldien daarvoor de vereischte middelen zullen worden verkregen door de in dat jaar te doene geldleening, welke een deel uitmaakt der in de jaren 1863—1867 bij gedeelten of seriën aan te gane van f 525,000.

De heer Vader brengt omtrent dit voorstel het verslag uit. Hieruit blijkt dat geene of slechts geringe bedenkingen zijn gemaakt. Een lid wenschte de tijd van aflossing bepaald te zien op 13 jaren in plaats van 20 jaren, zoo als in het plan is opgenomen. Overigens betreffen de gemaakte aanmerkingen slechts eenige wijzigingen in de redaktie van sommige artikelen van het in druk bij het voorstel gevoegde plan.

Op voorstel des voorzitters, namens gedeputeerde staten, is tot de wijziging der redaktie van enkele artikelen van het plan besloten, waarna de beraadslagingen worden geopend.

Daar niemand het woord verlangt, zijn de drie onderdeelen van het voorstel zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Vervolgens is het geheele voorstel in stemming gebragt en aangenomen met 37 tegen 1 stem. Tegen stemde de heer Uyttenhooven.

Na eene pauze van een kwartier uurs de werkzaamheden hervat zijnde, is aan de orde:

VII. Voorstel tot wijziging van de enkel provinciale en huishoudelijke begrooting voor 1863.

Zulk eene wijziging wordt door gedeputeerde staten voorgesteld als noodig na de genomen besluiten tot het verstrekken van rentelooze voorschotten voor de verbetering van wegen en het doen eener geldleening, en bovendien als een vereischte voor de uitvoering van het besluit der vergadering van den 8 julij jl. waarbij aan de gemeente Brouwershaven een subsidie uit de provinciale fondsen van f 13,000 is toegelegd tot verbetering van de haven dier gemeente.

Blijkens het verslag, uitgebragt door den heer van der Vliet, hebben in de afdeelingen 36 leden aan de beraadslaging deelgenomen. Tegen het voorstel zijn geene bedenkingen gerezen.

Zonder beraadslaging en na artikelsgewijze behandeling, is de gewijzigde begrooting met algemeene stemmen goedgekeurd.

Voorts brengt de heer Vis het verslag der afdeelingen uit betreffende het in de vorige zitting door den heer van den Bosch en andere leden gedaan voorstel met betrekking tot de kalamiteuse polders. Met inbegrip van de leden van gedeputeerde staten hebben 35 leden aan de behandeling deel genomen. In alle afdeelingen vereenigde de groote meerderheid zich met de algemeene strekking van het voorstel. Men was algemeen van gevoelen dat eene spoedige regeling van de zaak der kalamiteuse polders noodzakelijk was. Enkele leden meenden dat het voorstel weinig vleijend was voor de gedeputeerde staten aan wie reeds eene voorloopige regeling is opgedragen, en zij achtten den door dat kollegie ingeslagen weg boven het voorstel verkieslijk. Deze meening werd echter van verschillende kanten bestreden. Onder degenen die het houden eener buitengewone vergadering goedkeurden waren er echter, die aan gedeputeerde staten wilden overlaten de beslissing over hetgeen daarin zou moeten worden verrigt. Het tijdstip tot het houden dier buitengewone vergadering vond geen tegenstand.

Tot de beraadslaging besloten zijnde, verkrijgt de heer de Jonge van Ellemeet het woord. Indien er voor hem ooit aanleiding heeft bestaan om hulde te brengen aan de notulen van den griffier, die zonder hulp van stenografen met spoed worden opgemaakt en het gesprokene met oordeel en juistheid weêrgeven, dan is het na het gehoorde omtrent de zitting van gisteren. In de straks gelezen notulen komen dan ook niet voor woorden welke gisteren omtrent dit voorstel zijn gesproken maar niet zoo zullen zijn bedoeld. Hij beschouwt die woorden als eene uitdrukking den spreker in zijne improvisatie ontvallen. Doch, hoewel overtuigd van het moeijelijke om op een enkel woord te letten als men voor de vuist spreekt, noemt hij het hoogst onvoorzigtig in het openbaar en bij de bestaande zucht voor openbaarheid zich zulke uitdrukkingen te laten ontvallen. Hij zegt de zaak goed te hebben overwogen. Hij houdt het er voor dat de bedoelde belasting op de kalamiteuse polders den haar gegeven naam niet verdient. De zaak der kalamiteuse polders was voor hem steeds van teederen aard, omdat hij zich aanranding van verkregen regten voorstelde; en in zijne volle overtuiging heeft hij vrijheid gevonden om te stemmen zoo als hij heeft gedaan. Hij verwacht van den griffier aanteekening van zijne verklaring, dat hij zijne stem aan het nu gedane voorstel hecht alleen om de urgence, welke verklaring hij hier doet omdat hij anders van inkonsekwentie zou kunnen verdacht worden. Hoewel een voorstander van licht en regeling in de zaak der polders en toestemmende dat die regeling hoog noodig is, zou hij haar echter op eene andere wijze tot stand willen zien brengen; en nooit heeft hij zich anders kunnen voorstellen dan dat deze zaak vroeg of laat op eene gewenschte wijze teregt zou komen, namelijk zoodanig dat de eigenaren van landen op geen hoogere lasten zouden komen. Gaarne had hij ook gewenscht dat een voorstel ware gedaan, om eene buitengewone vergadering te houden alleen om daarin van gedeputeerde staten te vernemen wat in het belang eener regeling was verrigt en voorbereid, daar hij het onmogelijk acht in zulk een korten tijd een nieuw koncept-reglement voor de polders tot stand te brengen. Op dien grond heeft hij ernstig er aan gedacht om een amendement voor te stellen, maar hij gelooft dat alles moet worden vermeden wat maar zweemt naar vertraging, omdat in dezen tijd de gemoederen zeer sterk gespannen zijn, ja zoodanig opgehitst, dat het zaak is alles te doen wat maar de overtuiging kan doen ontstaan dat het de staten ernst is om licht in de zaak der kalamiteuse polders te hebben.

De heer van den Bosch verklaart te behooren tot hen die gaarne ongelijk erkennen of van eene dwaling, zoo die heeft plaats gehad, terugkomen: doch hij heeft nog de zelfde overtuiging als gisteren. Hij bedankt den vorigen spreker voor de wijze waarop deze hem het terugkomen van eene dwaling heeft willen vergemakkelijken, door te herinneren hoe moeijelijk het is bij eene improvisatie te zorgen dat men zich niets tegen zijne overtuiging laat ontvallen. Doch de spreker zegt niets tegen zijne overtuiging te hebben gesproken uit hoofde van het improviseren en hij brengt hulde aan de notulen, waarin niets is verzacht. Daarin staat wat hij gezegd heeft en waarbij hij blijft, „dat hij meende te weten dat vele, zeer vele leden dezer vergadering tegen hunne overtuiging hadden gemeend van twee kwaden het minste te moeten kiezen." Hieromtrent beroept hij zich op de notulen der sekties.

De heer Moolenburgh gelooft dat de kwestie tusschen de beide vorige sprekers rust op een verkeerd begrip van het door den laatsten spreker gebezigde woord „overtuiging." Daar onder de „vele leden," door den heer van den Bosch bedoeld, ook spreker misschien zou kunnen gerangschikt worden, heeft hij het woord gevraagd om te verklaren dat hij het gezegde van den eersten spreker beaamt en met overtuiging heeft gestemd voor het behoud der belasting, welke hij niet als onwettig beschouwde. Hij heeft het onderwerpelijke voorstel *echter onderteekend, omdat men eene regeling tot stand wil* brengen.

Volgens den heer de Jonge heeft de heer de Jonge van Ellemeet op eerst teregt op gewezen dat, zoo ooit over teedere zaken in deze zaal gesproken is, dit wel geldt voor de kalamiteuse polders. Het met schroom gesproken woord wordt dan ook door een scherpzinnig oor opgevangen. De beteekenis aan de woorden eener improvisatie toegekend kan min gewenschte gevolgen te weeg brengen. Het is zeer moeijelijk maar hoog noodig geen woorden te gebruiken welke men betreffende dergelijke teedere zaken niet bedoelt, en daarom protesteert hij tegen het gebruikte woord „opgehitst". De voorstellers zullen zeker wel niet onder dien indruk zijn geweest, welke in strijd is met het belang der zaak, en de spreker zal die uitdrukking ook wel niet bedoeld hebben, maar de heer de Jonge moet er toch tegen protesteren, omdat het ook improvisatie is en ieder daaruit kan afleiden wat hij verkiest.

Nu zegt de heer de Jonge van Ellemeet het feit te willen konstateren, dat de belasting der kalamiteuse polders „onwettig" is genoemd en dat zulks niet in de notulen is gemeld. De „ophitsing" waarvan hij gesproken heeft, houdt hij staande; niet dat deze hier heeft plaats gehad, maar wel buiten de vergadering en buiten de provincie.

De heer Vader zegt tegen het voorstel te zijn, voornamelijk door de wijze van adstruktie daarvan. De voorsteller heeft gewezen op het onwettige der belasting; doch dit onwettige heeft spreker nooit ingezien, nooit geloofd, en nooit is het in deze vergadering bewezen. Men wijst op de grondwet: daarin staat dat „geene belastingen ten behoeve van 's lands kas kunnen geheven worden dan uit kracht van eene wet." Doch het is nooit eene heffing voor het rijk geweest, maar ten behoeve van een bijzonder fonds. De spreker herinnert daarbij aan de in 1850 en 1851 gevoerde diskussie, ten gevolge waarvan een man van bekende kunde, de tegenwoordige minister van binnenlandsche zaken, bij een officieel rescript te kennen heeft gegeven dat de heffing der besproken belasting nooit ongrondwettig was te noemen. Ook de heer Vader heeft die zaak nooit als onwettig beschouwd, en nooit anders dan met die overtuiging zijne stem uitgebragt. Wat voorts het voorstel tot eene regeling met den minister van binnenlandsche zaken betreft, zoo verdient het opmerking dat vier van de zes leden van gedeputeerde staten zich tegen dat voorstel verzet hebben. In de vorige zitting heeft men gehoord welke resultaten dat overleg tot heden gehad heeft, en gezien dat men op weg is om deze zaak tot klaarheid te brengen. Nu stelt men voor eene buitengewone vergadering; doch om in april met een reglement op de administratie der polders in Zeeland ter tafel te willen komen, zou men te veel drijfkracht bij gedeputeerde [illegible] tijd nog worden gelaten tot het hooren van polderbesturen en den minister van binnenlandsche zaken, zoo dat men zeker niet in den tijd van 3½ maand daarmede zal kunnen gereed zijn. Om de aangevoerde redenen is spreker tegen het voorstel.

De heer Hammacher komt terug op de bewering welke is gedaan, dat de onwettigheid der belasting niet bewezen zou zijn; hij wil dit ter beoordeeling van alle onpartijdige deskundigen laten. Doch hij moet herinneren dat hij èn in gedrukte stukken èn mondeling in het openbaar de gronden heeft aangevoerd welke voor de ongrondwettigheid bestaan, zonder dat die gronden zijn wederlegd. De vorige spreker heeft gewezen op het gesprokene door den tegenwoordigen minister van binnenlandsche zaken; maar de heer Hammacher verwijst naar de memorie van beantwoording op het voorloopig verslag der tweede kamer over de staatsbegrooting voor 1863. Wat de heffing der provinciale opcenten betreft, is ook de minister van gevoelen, dat die heffing als provinciale belasting geregeld en vervolgens bij de wet behoort bekrachtigd te worden.

Zonder het gedane voorstel te bestrijden, wil de heer van Citters hier mededeelen, dat hij na het in 't voorjaar genomen besluit tot een overleg met de regering, hetwelk tegen zijn zin was, het toch van zijn pligt heeft geacht aan de uitvoering van dat besluit zoo veel mogelijk mede te werken. Den weg door gedeputeerde staten ingeslagen beschouwt hij als in den geest te zijn van het doel met dat besluit beoogd, en daarom kan hij het nu gedane voorstel niet ondersteunen. Hij heeft slechts het woord gevraagd, om in zijne tweeledige betrekking waarin hij als lid van gedeputeerde staten tot deze vergadering staat, te verklaren dat hij tegen het voorstel stemmen zal. Hij had wel is waar de vergadering kunnen verlaten wanneer het op eene stemming aankwam, maar hij heeft het eerlijker, ronder en ridderlijker geacht openlijk rekenschap *te geven van zijne stem tegen het voorstel.*

De heer van der Bilt motiveert de redenen waarom hij gunstig voor het voorstel is gestemd. Zoo iemand, dan is spreker zeker tot eene regeling betreffende de kalamiteuse polders gezind. Hij heeft echter gemeend en blijft daarbij, dat die regeling alleen in overleg met de regering kan plaats hebben. Daarom heeft hij in de zomervergadering zijne stem gegeven aan het voorstel van den afgevaardigde uit Zierikzee. Den weg door gedeputeerde staten tot uitvoering van het toen genomen *besluit ingeslagen, beschouwde hij als den goeden weg, en hij* had zich gevleid dat men dat kollegie daarop had laten voortgaan, zonder zich voor te stellen dat men ongeduldig en ongerust zou worden. Hij is hierin echter te leur gesteld en hij zal alleen vóór het onderwerpelijke voorstel stemmen om den schijn te vermijden dat hij de regeling van de zaak der kalamiteuse polders zou willen vertragen. Hij hoopt daarbij dat de krachten van gedeputeerde staten niet zullen te kort schieten om in april een reglement van administratie op de polders ter tafel te brengen, zonder evenwel te verwachten dat een dergelijk werk reeds dan zal tot stand gebragt kunnen zijn.

Als mede-voorsteller zegt de heer F. van Deinse, dat hij steeds onder de leden heeft behoord die van de wettigheid der heffing overtuigd zijn. Hij is ook evenzeer overtuigd van den dringenden spoed waarmede de vergadering een blijk moet geven dat er geene redenen bestaan om het beheer der kalamiteuse polders met een digten sluijer te bedekken; iedereen verlangt daarom een wettige regeling. Het werk, aan gedeputeerde staten op te dragen, is niet van zoo grooten omvang als is beweerd. Het voorstel strekt niet om reeds in april een geheel reglement ter tafel te zien, maar om de gewenschte regeling vóór de zomervergadering te bespreken en krachtig voor te bereiden, door wijziging van de bestaande verordeningen betreffende de kalamiteuse polders; waar van een geheel reglement gesproken is, was zulks omdat bij de regeling der kalamiteuse polders ook andere polders betrokken zijn.

De heer Cau komt met een enkel woord op tegen de aan het voorstel gegeven kwalifikatie door den voorlaatsten spreker. Deze heeft het voorstel beschouwd als een gevolg van ongeduld en ongerustheid, en dit denkbeeld mag niet worden aangenomen.

De heer Becius motiveert ook zijne stem. Even als twee zijner medeleden van gedeputeerde staten is hij verpligt tegen te stemmen, omdat hij het voorstel thans voor ontijdig, ondoeltreffend en onuitvoerbaar houdt. Ontijdig, daar er thans schikkingen aanhangig zijn; ondoeltreffend, omdat daardoor het beoogde doel niet zal bereikt worden; onuitvoerbaar, uit hoofde der vele en groote werkzaamheden welke het kollegie van gedeputeerde staten, in overleg met andere korporatiën en personen, in zulk een korten tijd zullen moeten verrigten. Een en ander zal echter geene reden voor hem zijn om, als het voorstel tot besluit geworden is, zijne medewerking aan de uitvoering te onthouden.

De beraadslagingen worden vervolgens gesloten. Het voorstel is bij hoofdelijke omvraag aangenomen met 33 tegen 5 stemmen. Tegen stemden de heeren van *Citters, Callenfels,* Schout Velthuijs, Becius en Vader.

Daar de werkzaamheden thans zijn afgeloopen, vraagt de voorzitter of de leden verlangen dat de vergadering worde gesloten of wel dat die sluiting tot den voorgeschreven tijd worde verdaagd.

De heer Verhagen stelt voor om dingsdag 18 dezer eene zitting te houden ter behandeling van het ontwerp-reglement van policie voor de polders in Zeeland, in plaats van in de *volgende zomervergadering. — Bij gemis aan de vereischte* ondersteuning door vijf leden van dit schriftelijk overgelegd voorstel, is het buiten aanmerking moeten blijven.

De uitvoering der genomen besluiten en de resumtie der notulen worden aan gedeputeerde staten opgedragen, waarna de voorzitter deze najaarsvergadering in naam des konings sluit.

[illegible] VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.